

บทที่ 8

พัฒนาการรัฐประชาชาติ

(Development of the Nation States)

เด้าโครงเรื่อง

1. พัฒนาการรัฐประชาชาติในดินแดนฝรั่งเศส
2. พัฒนาการรัฐประชาชาติในดินแดนเยอรมัน
3. พัฒนาการรัฐประชาชาติในดินแดนอิตาลี
4. พัฒนาการรัฐประชาชาติในดินแดนอังกฤษ
5. พัฒนาการรัฐประชาชาติในดินแดนสเปน

สาระสำคัญ

1. พัฒนาการรัฐประชาชาติในดินแดนฝรั่งเศส เริ่มเมื่อกษัตริย์ราชวงศ์卡โกรสิงเจียน อ่อนแอด ไม่สามารถป้องกันการรุกรานจากพวก盎格鲁撒克อนได้ บรรดาพวกขุนนางต้องป้องกันนิมิตของตนเอง ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาระบบศักดินาในฝรั่งเศส แต่ต่อมา กษัตริย์ฝรั่งเศสที่มีความสามารถคือ ลูดวิทิพลของพวกขุนนาง พัฒนาอำนาจกษัตริย์เพิ่มมากขึ้น และขยายดินแดนกษัตริย์ได้อย่างกว้างขวาง

กษัตริย์ฝรั่งเศสที่สำคัญได้แก่

ชาร์ล คาเพา พระเจ้าฟิลิปที่ 2 พระเจ้าหลุยส์ที่ 9
พระเจ้าฟิลิปที่ 4 พระเจ้าฟิลิปที่ 6 และพระเจ้าหลุยส์ที่ 6

2. พัฒนาการรัฐประชาชาติในดินแดนเยอรมัน เริ่มเมื่ออำนาจของราชวงศ์卡โกรสิงเจียนตามบริเวณพรมแดนเยอรมันเพื่อม เพื่อการรุกรานของพวก盎格鲁撒คอน ประกอบกับสภาพภูมิประเทศในดินแดนรุนแรง เนื่องจากขุนนางห้องถันแย่งชิงอำนาจกันเอง ในที่สุดแคว้นสำคัญ 5 แคว้นคือ ฟรังโกเนีย แซกโซนี บافารีเย สถาเบิร์ก และเทอร์ริงเกีย

ตกลงใจเลือกตั้งคุณราดแห่งแคว้นฟรังโกเนีย ซึ่งมีอำนาจมากที่สุดในชนบทนี้ให้เป็น กษัตริย์เยอรมัน นับได้ว่า ค.ศ. 911 เป็นปีที่เยอรมันมีการวางรากฐาน ให้มีกษัตริย์โดย การเลือกตั้งจากด้วยกันทุกๆ แคว้น ทำหน้าที่เป็นคณะผู้เลือกตั้ง ซึ่งทำให้ระบบขุนนาง ห้อง臣มีอำนาจหรือระบบพิพากษาล่วงไปในต้นแบบอย่างเยอรมันเป็นเวลาภานานกว่าต้นแบบอื่นๆ ในยุโรป เป็นเหตุให้การรวมชาติเยอรมันต้องเข้า เยอรมันเพิ่งรวมชาติได้สำเร็จใน ค.ศ. 1871

3. พัฒนาการรัฐประชานาติในดินแดนอิตาลี สภาพอิตาลีในปลาย ศตวรรษที่ 9 เสื่อมโกรธ รัฐบาลกลางอ่อนแอ อำนาจทางการเมืองของอิตาลีในชนบทนี้ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ จักรพรรดิ สันตะปาปา และรัฐอิตาลี ต่อมา ค.ศ. 962 พระเจ้าออด็อตโตที่ 1 แห่งเยอรมันได้รับการสวมมงกุฎจากพระติจากสันตะปาปาขอทันที่ 2 ที่กรุงโรม ดังนั้น พระเจ้าออด็อตโตที่ 1 จึงประกาศตั้งจักรพรรดิอิตาลีขึ้นใหม่ ดังนั้น จักรพรรดิโรมัน อันศักดิ์สิทธิ์ของประชาชาติเยอรมัน กษัตริย์เยอรมันหลายพระองค์ต้องการเป็น จักรพรรดิของจักรพรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ของประชาชาติเยอรมันอย่างสมบูรณ์จึงเข้าไป เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองของอิตาลีตลอดมา ดังนั้นเหตุการณ์ภายในอิตาลี จึงอ่อนแอก วุ่นวาย และแตกแยก ทำให้ต้นแบบอิตาลีเป็นที่ต้องการของประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ฝรั่งเศส และเยอรมัน เป็นเหตุให้การรวมชาติอิตาลีต้องล่าช้าและยุ่งยากมากอิตาลี เพิ่งรวมชาติได้สำเร็จใน ค.ศ. 1870

4. พัฒนาการรัฐประชานาติในดินแดนอังกฤษ แต่เดิมอังกฤษเป็น monarch ที่มีอำนาจ จักรพรรดิโรมันอันยิ่งใหญ่ ที่ขาวพื้นเมืองบนเกาะอังกฤษ ปกครองกันเอง ส่วนกองทัพ โรมันและเข้าหลงโรมันจะถูกและแพ้เหตุการณ์และการเก็บภาษี ต่อมาเมื่ออำนาจ ของโรมันทะลั่นตกเสื่อม พากอนารยชน 3 กลุ่มใหญ่ คือ พากแองกฤษ, แซกซอนและ พากอตส์ได้เข้ามายึดครองอาณาเขตอังกฤษจึงถูกอยู่ใต้การปกครองของพากแองกฤษ-แซกซอน มีพระเจ้าอัลเฟรดมหาราชเป็นกษัตริย์ที่มีความสามารถมาก มีสภาวะดีเป็นสภากลีบีริกษา และมีการปกครองแบบกระจายอำนาจ ต่อมาพากเดนส์เข้ามาสรุกรวนและตีอาณาเขตอังกฤษได้ พระเจ้าดุษฎีหาราชกษัตริย์แห่งเดนมาร์กและนอร์เวย์ได้รับตำแหน่งกษัตริย์อังกฤษด้วยใน ค.ศ. 1066 วิลเลียมด้วยคุณแห่งนอร์มันดียกทัพมาตีอาณาเขตอังกฤษได้ จึงได้เป็นกษัตริย์มีพระ นามว่า พระเจ้าวิลเลียมที่ 1 ผู้พิชิต ปกครองประเทศอังกฤษ โดยมีสถาบริหารใหญ่เป็น ที่ปรึกษา พระเจ้าวิลเลียมที่ 1 ได้ปั้นระบบที่พิเศษจากการพื้นที่ปั้นปูโรปมาใช้ในอังกฤษ

โดยให้พากชูนนาง เยอร์นันมีอิกอิพลในท้องถิ่น ต่อมาอังกฤษอยู่ภายใต้การปกครองของราชวงศ์เพลนทาจิเน็ท มิกซ์ต์ริชที่สำดัญคือ พระเจ้าเยนรีที่ 2, พระเจ้าริชาร์ดที่ 1, พระเจ้าจอห์น, พระเจ้าเยนรีที่ 3 และพระเจ้าเอ็ดوارดที่ 3 ซึ่งในสมัยนี้เกิดสงคราม 100 ปี ระหว่างอังกฤษกับฝรั่งเศส ในระหว่างสงครามกีเกิดการโรมะนาಡหัวยุโรปทำให้ประชาชนล้มตายจำนวนมาก หลังจากนั้นเกิดสงครามดอกกุหลาบเป็นสงครามกลางเมือง แบ่งชิราชสมบัติอังกฤษระหว่างราชวงศ์约อร์คซึ่งใช้ออกกุหลาบสีขาวเป็นสัญลักษณ์กับราชวงศ์แลงคาสเตอร์ ซึ่งใช้ออกกุหลาบสีแดงเป็นสัญลักษณ์ สงครามดอกกุหลาบใช้เวลานานถึง 30 ปี ในที่สุดสงครามยุติลงด้วยการขึ้นครองราชสมบัติของพระเจ้าเยนรีที่ 7 แห่งราชวงศ์กิวลดอร์ ซึ่งมีพระโอรสคือ พระเจ้าเยนรีที่ 8 ได้ขัดตั้งศาลนาอังกฤษหรือลักซ์แองกฤษกัน แยกออกจากศาสนารومันคาಥอลิกที่โรม ทำให้อังกฤษเป็นรัฐอิสระโดยไม่ถูกแทรกแซง

5. พัฒนาการรัฐประชานาติในศตวรรษที่ 5 พากอนการยุชนเป่าวิสิกอร์ตั้งต่อกรอบครองดินแดนสเปน ในศตวรรษที่ 6 พากวิสิกอร์ตั้งเสียแควันอควิเดนให้แก่พากแฟรงค์ พากวิสิกอร์ตั้งหันมานับถือศาสนาคริสต์แบบเอเรียน ในศตวรรษที่ 7 พากวิสิกอร์ตั้งผสมมานะกอลมกสืบกับคนพื้นเมืองเดิมในควบสมุทรไอบีเรีย อาณาจักรวิสิกอร์ มีความเป็นปึกแผ่น ในศตวรรษที่ 8 พากอาหรับที่นับถือศาสนาอิสลามได้เข้ามาโจมตีควบสมุทรไอบีเรีย ซึ่งในขณะนั้นพากวิสิกอร์กำลังทำสงครามกับพากแฟรงค์ จึงทำให้พากมุสลิมได้ครอบครองเมืองใหม่ เช่น เมืองเซวิลล์ คอร์โด瓦 และโทเลโด พากมุสลิมได้แต่งงานกับคนพื้นเมืองสเปน เรียกว่า พากมัวร์ ซึ่งมีอำนาจ และสร้างเมืองคอร์โดวาให้เป็นศูนย์กลางความเจริญของอารยธรรมอิสลามในยุโรปตะวันตก ต่อมาในศตวรรษที่ 13-14 พากคริสต์ยืนสามารถช่วงชิงดินแดนต่างๆ ในควบสมุทรไอบีเรีย คืนมาได้ ในที่สุด ค.ศ. 1469 มีการอภิเษกสมรสระหว่างพระนางอิสซาเบลลาแห่งคาสติลเลของกับพระเจ้าเฟอร์ดินานด์แห่งอาрагอน จึงเกิดมีการรวมสเปนเป็นชาติเดียวกัน ใน ค.ศ. 1516 พระเจ้าริชาร์ดที่ 1 แห่งสเปนได้เป็นพระเจ้าริชาร์ดที่ 5 แห่งจักรวรรดิโรมัน อันศักดิ์สิทธิ์ได้ครอบครองดินแดนกว้างใหญ่ของยุโรป ทำให้สเปนเป็นชาติมหาอำนาจยิ่งใหญ่ที่สุดในศตวรรษที่ 16

จุดประสงค์การเรียนรู้

หลังจากศึกษาบทนี้แล้ว นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายพัฒนาการรัฐประชานาติในดินแดนฝรั่งเศสได้
2. อธิบายพัฒนาการรัฐประชานาติในดินแดนเยอรมันได้
3. อธิบายพัฒนาการรัฐประชานาติในดินแดนอิตาลีได้
4. อธิบายพัฒนาการรัฐประชานาติในดินแดนอังกฤษได้
5. อธิบายพัฒนาการรัฐประชานาติในดินแดนสเปนได้

ภาพพระเจ้าชาร์ลที่ 5 คร.ศ. 1516-1556

ความนำ

ในบทที่ 8 จะศึกษาเรื่องการพัฒนาการรัฐประหารชาติในต้นแคนท์ที่เคยเป็นของอาณาจักรแฟรงค์ ในระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 9-13 ได้แก่ ต้นแคนท์ฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี และต้นแคนท์โรมันอีน ๆ นอกเขตอิทธิพลของอาณาจักรแฟรงค์ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาอยู่ในปัจจุบันคงคลาย ได้แก่ อังกฤษและสเปน ซึ่งอยู่ภายใต้การยึดครองของ盎格อร์เชนผ่านทางภาษาท้องถิ่นจากการเสื่อมถลาย ของจักรวรรดิโรมันตะวันตกใน ค.ศ. 476

1. พัฒนาการรัฐประหารชาติในต้นแคนท์ฝรั่งเศส

ในปลายศตวรรษที่ 9 พากนอร์กแวนโนมตีเมืองปารีสหลายครั้ง กษัตริย์ราชวงศ์คาโรลิงเจียน ไม่สามารถป้องกันการรุกรานได้ บรรดาขุนนางต่างๆ ต้องช่วยเหลือกันป้องกันมณฑลของตนเอง นับว่าเป็นอุดริ่งต้นสำคัญของการพัฒนาระบบศักดินาในฝรั่งเศส ในค.ศ. 888 บรรดาขุนนางชั้นสูง และพระราชาคนหนึ่งได้เลือกโอดี้ มาร์คิวส์ แห่งนอสเตรีย (Odo, Marquess of Neustria) เป็น กษัตริย์ฝรั่งเศส เพราะพระองค์มีความสามารถในการรบ สามารถป้องกันปารีสจาก การรุกราน ของพากนอร์กแวนได้ แต่ทุนนารมและสามัญชนจำนวนมากไม่ยอมรับโอดี้ เพราะมีความคิดว่าโอดี้ ไม่มีสิทธิ์ในบลลังก์ราชวงศ์คาโรลิงเจียน เมื่อจากไม่มีเชื้อสายหรือการมีที่เหมาะสม อีกทั้งยังมี บุคคลอื่นที่มีเชื้อสายของราชวงศ์คาโรลิงเจียนที่สมควรมีสิทธิ์ในบลลังก์ คือ ชาร์ลส์ส์ยูสมัน (Charles, The Simple) มีการแบ่งชิงอำนาจระหว่างผู้สนับสนุนและผู้เป็นปฏิบัติศิลป์ต่อโอดี้ ในที่สุดมีการ ประองค์กันโดยชาร์ลส์ยอมรับว่าโอดี้เป็นกษัตริย์และเป็นเจ้านาชาติของพระองค์ ส่วนโอดี้ยอมรับ สิทธิ์อันชอบธรรมของชาร์ลส์ในต้นแคนท์ต่างๆ ของราชวงศ์คาโรลิงเจียน เมื่อกษัตริย์โอดี้ สิ้นพระชนม์ ชาร์ลส์ได้เป็นกษัตริย์ใน ค.ศ. 898¹

ต่อมาใน ค.ศ. 911 พระเจ้าชาร์ลส์ผู้สม lokale ให้รัลโล (Rollo) ผู้นำของพากนอร์กแวน ปกครองแคว้นnorman ในฐานะเป็นข้า (Vassal) ของกษัตริย์ฝรั่งเศส ทายาทของรัลโล คือ วิลเลียม ผู้พิชิต (William, The Conqueror) ไปตีเกาะอังกฤษได้ และสถาปนาเป็นกษัตริย์อังกฤษ ตั้ง ต้นราชวงศ์นอร์กแวนในศตวรรษที่ 11 ตั้งแต่สถานที่นั้นถึง ค.ศ. 1870 ทั้งๆ ก่อนหน้านี้ประมาณ 1

¹ James Westfall Thompson and Edgar Nathaniel Johnson, *An Introduction to Medieval Europe 300-1500*. (New York : W.W.Norton & Company, Inc., 1937), P.469.

คติธรรม ฝรั่งเศสไม่มีความสำคัญเลย และขาดเอกภาพในทุกด้าน ฝรั่งเศสทางเหนือนี้มีความผูกพันกับระบบพิชิตลามาก สังคมเป็นแบบชนบทที่ชุมนงน มีอำนาจมาก ฝรั่งเศสทางใต้มีวัฒนธรรมไอล์ดีียงกับสเปน ส่วนตอนกลางของฝรั่งเศสเป็นภูเขาริดด์ต่อลำบากจึงกล่าวได้ว่า กษัตริย์ฝรั่งเศสราชวงศ์ค้าเปลี่ยนในศตวรรษที่ 12-13 ได้สร้างประเทศฝรั่งเศสให้เป็นมหาอำนาจของยุโรป

พระเจ้าหลุยส์ที่ 9 (Louis IX, ค.ศ. 1226-1270)¹ เป็นกษัตริย์ที่รักของประชาชน อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นสมัยทองของฝรั่งเศส กษัตริย์มีฐานะมั่นคงมาก ทรงใช้สภากลุ่มคุณศาสตร์พิวต์ล ประเทศต่างๆ ทรงออกกฎหมายไว้ คำตัดสินในศาลพิวต์ล ไม่ถือเป็นเด็ดขาด ถ้าลูกความไม่พอใจก็สามารถถวายฎีกา กับกษัตริย์ฝรั่งเศสได้ นอกจากนี้ พระองค์เป็นกษัตริย์พระองค์แรกที่ออกกฎหมายเลิกทาสติดตื้น (Surf) ในที่ดินของกษัตริย์ พระองค์เป็นผู้ไถเกลี่ยเหตุการณ์ยุ่งเหยิงในยุโรป ทรงจัดการยุติข้อพิพาทระหว่างฝรั่งเศสกับราชวงศ์เพลนทาจิเน็ตด้วยความยุติธรรมและกำหนดให้กษัตริย์อังกฤษต้องทำพิธีสถาบันตนต่อหน้ากษัตริย์ฝรั่งเศสในฐานะเป็นวัลชาลของกษัตริย์ฝรั่งเศส กษัตริย์อังกฤษต้องไม่เรียกว่าตินแคนที่ราชวงศ์เพลนทาจิเน็ตเคยครอบครองจากฝรั่งเศสอีก ส่วนด้านศาสนา พระเจ้าหลุยส์ที่ 9 ทรงเป็นคริสต์เดียนที่ใจบุญ ช่วยเหลือเอาใจใส่ เป็นมิตรที่ดีต่อบุคคลทุกเชื้อชาติและเชื้อป้าย เมื่อพระองค์สิ้นพระชนม์แล้ว ทางศาสนายกย่องให้พระองค์เป็นนักบุญ เรียกว่าเซนต์หลุยส์ (Saint Louis) พระองค์เคยเสด็จไปสังเคราะห์ครูเสด 2 ครั้ง และไม่เป็นผลสำเร็จ การเสด็จไปสังเคราะห์ครูเสดครั้งที่ 2 ในค.ศ. 1270 พระองค์สิ้นพระชนม์ที่เมืองตูนิส (Tunis) ในแพริการาคนหนึ่งด้วยการโรค (Black Death)

พระเจ้าฟิลิปที่ 4 (Philip IV หรือ Philip, The Fair, ค.ศ. 1258-1314)² เป็นกษัตริย์ที่มีความกล้าหาญมาก สามารถลดอำนาจลัทธิสันตะปาปาที่มีอำนาจเหนือพระในฝรั่งเศสได้ นิโยาจัยชั้นสันตะปาปานันเพสที่ 8 (Pope Boniface VIII, ค.ศ. 1294-1303) เหตุการณ์ขัดแย้งสำคัญ 2 กรณี คือ เรื่องแรกที่เกี่ยวกับการเงิน พระเจ้าฟิลิปต้องการใช้เงินมากในการทำสังคมทั้งภายในและภายนอกประเทศ พระองค์หาทางเพิ่มภาษีโดยการเรียกเก็บภาษีของวัตถุเฉพาะภาษีที่ดิน สันตะปาปานันเพสที่ 8 ไม่พอใจ จึงออกคำสั่งห้ามเก็บภาษีพระโดยไม่ได้รับอนุญาตจากสันตะปาปा ส่วนพระเจ้าฟิลิปที่ 4 ตอบโต้ด้วยการออกคำสั่ง ห้ามสินค้าจาก

¹ Burns, P.323.

² Burns, P.324.

รัฐสันตะปาปา เข้ามายังฝรั่งเศส และห้ามพระบาทหลวงฝรั่งเศสส่งเงินอุกหนาประเทศ สันตะปาปานบอนนิเฟสที่ 8 จึงประกาศขับไล่พระเจ้าฟิลิปที่ 4 ออกจากศาสนา (Excommunicate) แต่เมื่อยุคในช่วงนั้น สันตะปาปากำลังมีปัญหาในโรมและซิซิลี จึงได้มีการประนีประนอมกันระหว่าง พระเจ้าฟิลิปที่ 4 กับสันตะปาปานบอนนิเฟสที่ 8 ความขัดแย้งจึงยุติลงได้ ต่อมา มีข้อขัดแย้งกันอีก ในเรื่องการลงโทษผู้กระทำมิถุทางอาญาบ้านเมือง พระเจ้าฟิลิปที่ 4 ต้องการให้พระบาทหลวงที่ กระทำการมิถุทางอาญาต้องมาเข้าศาลหลวงด้วย ในใจชั้นแต่ศาลมานา ทั้งนี้ เพราะพระเจ้าฟิลิป ต้องการเพิ่มอำนาจส่วนกลางให้เข้มแข็ง สันตะปาปานบอนนิเฟสที่ 8 ไม่พอใจ จึงได้ลงโ詔ขับไล่ พระเจ้าฟิลิปออกจากศาสนาอีกครั้ง มีการตอบโต้กันอย่างรุนแรง ในค.ศ. 1300 สันตะปาปานบอนนิเฟสที่ 8 ประกาศฐานะของพระองค์อยู่เบื้องพระมุขทางการเมือง พระเจ้าฟิลิปที่ 4 ไม่อนุรับและได้เรียก ประชุมสภาแห่งชาติ (Estates General) ในค.ศ. 1302 เพื่อสนับสนุนอำนาจชั้นตรีย์ฝรั่งเศส ต่อต้านอำนาจสันตะปาปาริโรม และขอเสียงสนับสนุนทางด้านการเงินในการต่อสู้ นับได้ว่า เป็นการกระทำที่เร่งเร้าความรู้สึกเป็นชาติ รักชาติ และชาตินิยมฝรั่งเศสเป็นครั้งแรก เพื่อต่อต้าน อำนาจต่างชาติ ในค.ศ. 1305 พระเจ้าฟิลิปที่ 4 สามารถใช้อิทธิพลให้พระฝรั่งเศสได้รับเลือกเป็น สันตะปาปาเคลเมนต์ที่ 5 (Pope Clement V) ได้เป็นผลสำเร็จ สันตะปาปาเคลเมนต์ที่ 5 ได้ย้ายที่ ประจำทันจากโรมมาอยู่ที่เมืองอาวิญญอง ซึ่งเป็นรัฐสันตะปาปาริโรม อยู่ในฝรั่งเศสตอนใต้ ทำให้พระเจ้า ฟิลิปที่ 4 มีอิทธิพลเหนือสันตะปาปาริโรม ที่มีฐานะสมมือนหนึ่งเป็นข้าของชั้นตรีย์ฝรั่งเศส ไม่มีความสามารถช่วยสันตะปาปาริโรมได้ นอกจากนี้ สันตะปาปางค์อื่นๆ ต่อมาอีก 6 พระองค์ก็ยังคงประจำทันอยู่ที่ อาวิญญองเป็นเวลากว่า 70 ปี ในสมัยนี้จึงเรียกว่าการคุ้มซั่งแห่งบาร์บิโลน (Babylonian Captivity) ของสถาบันศาสนาตั้งแต่ค.ศ. 1305-1375 เบรียบเหมือนพากอิยาที่เคยถูกกักขังในกรุงบาร์บิโลน เหตุการณ์ครั้งนี้ก่อให้เกิดการแตกแยกครั้งใหญ่ (Great Schism, ค.ศ. 1378-1417) ในองค์การ ศาสนา ศึกสันตะปาปาริโรม 2 พระองค์ ประจำทันอยู่ที่โรมและ อาวิญญองหรือบางครั้ง 3 พระองค์ นับได้ว่าเป็นจุดเริ่มของสถาบันศาสนาอย่างมาก

พระเจ้าฟิลิปที่ 6 (Philip VI, ค.ศ. 1328-1350) เป็นปฐมกษัตริย์ของราชวงศ์瓦盧瓦 (House of Valois) ซึ่งเป็นราชวงศ์ที่กษัตริย์ฝรั่งเศสพยายามขยายอิทธิพลทางการเมือง วัฒนธรรม และ ภาษาฝรั่งเศสไปทั่วโลก ฝรั่งเศสพยายามขับไล่ อิทธิพลต่างชาติโดยเฉพาะอังกฤษออกจากดินแดน ฝรั่งเศส ซึ่งจะเห็นได้จากสองคราว 100 ปี (The Hundred Years' War ค.ศ. 1337-1453) ชาติฝรั่งเศสได้วุ่นใจกันต่อต้านอำนาจของกองทัพต่างชาติโดยการใช้วิธีการรบแบบกองโจร (Guerilla

Warfare) ผู้นำทัพที่มีชื่อเสียงมากคือ 约恩 ออฟ อาร์ค (Joan of Arc, C.S. 1412-1431)¹ จนได้รับสมญานามว่าเป็น วีรสตรีของฝรั่งเศส การสู้รบกินเวลาหวานถึง 100 ปี ทำให้ขุนนางลดจำนวนลงมาก ในขณะที่กษัตริย์ฝรั่งเศสราชวงศ์瓦卢瓦 สามารถป้องกันประเทศได้ ทำให้อำนาจ กษัตริย์เข้มแข็งเป็นปีกแฝดขึ้น จนกระทั่งสภาแห่งชาติ (Estate General) ยอมรับว่าอำนาจของ กษัตริย์ฝรั่งเศสที่จะเรียกว่าเป็นการเมือง แต่จัดตั้งขึ้นในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 16 ฉะนั้นกษัตริย์จึงมีอำนาจสูงสุด เพราะถูกอ้าว่าจากการเงินและการทหารไว้

พระเจ้าหลุยส์ที่ 11 (Louis XI C.S. 1461-1483) เป็นกษัตริย์ที่มีความสามารถมาก ปรับปรุงกองทหารให้กันสมัยขึ้น ไม่ใช่เพื่อทำสงคราม แต่เพื่อปราบปรามบรรดาขุนนางที่ไม่เห็นด้วยกับการรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง และได้ดำเนินมาตรการจัดผู้นำทางการเมืองของประเทศ ฝรั่งเศสที่กุมอำนาจบางส่วนไว้ โดยนำระบบข้าราชการอันประกอบด้วยสามัญชนและพระขันผู้น้อย ที่ได้รับการฝึกหัดเข้ามาใช้แทนที่ มีฐานะเป็นข้าของกษัตริย์ฝรั่งเศสโดยตรง ใน C.S. 1483 อาจจะกล่าวได้ว่า ระบบพิเศษฝรั่งเศสคล้ายด้วยไปโดยสิ้นเชิง ฝรั่งเศสมีการปกครองแบบระบบ สมบูรณ์ถูกต้องราษฎร์ (Absolutized Monarchy) และเริ่มสร้างชื่อเสียงให้ฝรั่งเศสจนกลายเป็นมหาอำนาจยิ่งใหญ่ของยุโรปในศตวรรษที่ 16

กิจกรรมการเรียนที่ 1

ให้นักศึกษาค้นคว้าประวัติของ约恩 ออฟ อาร์ค เพิ่มเติม

2. พัฒนาการรัฐประชานาดีในตินเดนແຕนเยอรมัน

ในตอนปลายศตวรรษที่ 9 อำนาจราชวงศ์คาโรลิงเริ่มตามบริเวณพรมแดนเยอรมัน เริ่มเสื่อม เพราะมีการรุกรานของพวกอิรักแม่น พวกสลาฟ และพวกแมกยาร์ ประกอบกับสภาพ ภัยในตินเดนรุนแรง เพราะขุนนางห้องถีนแย่งชิงอำนาจกันเอง ในที่สุดเมื่อพระเจ้าหลุยส์องค์แรก (Louis, The Child) กษัตริย์องค์สุดท้ายของราชวงศ์คาโรลิงเริ่มสิ้นพระชนม์ ใน C.S. 911.

¹ Steward C. Easton, *The Heritage of the Past : From the Earliest Times to the Close of the Middle Ages* (New York : Holt, Rinehart and Winston, 1960.), P.750.

ดินแดนเยอรมันวุ่นวาย ชุนนางชั้นสูงและพระราชาคนเดียวครองอภิสิทธิ์ในการปกครองแคว้น (Dukes) อย่างเป็นอิสระ แคว้นสำคัญ 5 แคว้น คือ ฟรังโคงเมีย แซกโซนี บาวาเรีย สวabenia และ เทอเริงเกีย ในระหว่าง ค.ศ. 911-1918 บรรดาแคว้นต่างๆ เลือกตั้งคุกคุนราตรแห่งแคว้นฟรังโคงเมีย (Duke of Franconia) ซึ่งมีอำนาจมากที่สุดในขณะนั้นให้เป็นกษัตริย์เยอรมันมีพระนามว่า พระเจ้าคุนราตรที่ 1 ส่วนแคว้นล็อเรนซ์เลือกพระเจ้าชาร์ลส์ผู้สูงสุข (Charles, The Simple) ให้เป็นผู้นำ ดังนั้นแคว้นล็อเรนซ์ไม่ได้รวมเข้ากับดินแดนเยอรมัน พระเจ้าคุนราตรที่ 1 มีต้น ตนในปกครองจำนวนน้อย ดังนั้นจึงปักครองชุนนางแคว้นใหญ่ได้ยากลำบาก และไม่อาจปราบ พากแมกยาร์ได้ ในที่สุดเมื่อพระเจ้าคุนราตรสิ้นพระชนม์ชุนนางทั้งหลายถูกใจเลือก เฮนรี ดยุค แห่งแซกโซนี (Henry, Duke of Saxony) ขึ้นเป็นกษัตริย์นับเป็นการเริ่มต้นราชวงศ์แซกโซนี หรืออ็อตโตเมียน (Saxony หรือ Ottonian) ที่จะปกครองดินแดนเยอรมันต่อมา ตั้งแต่ ค.ศ. 919-1024 เมื่อพระเจ้าเฮนรีสิ้นพระชนม์ พระโอรสคือพระเจ้าอ็อตโตที่ 1 (Otto I, ค.ศ. 936-973) ได้ควบคุมดินแดนเยอรมัน ใน ค.ศ. 911 เป็นปีที่เยอรมันวางแผนรากฐานที่จะให้มีกษัตริย์ โดยการ เลือกตั้งจากดยุคทุกๆ แคว้น ซึ่งจะทำหน้าที่ในฐานะผู้เลือกตั้งซึ่งทำกับว่าทุกๆ แคว้นยังคงมีความ สำคัญอยู่และมีผลทำให้ระบบพิวดลในดินแดนเยอรมันมีอยู่ในนานกว่าต้นตนเดือนอีก

ใน ค.ศ. 919 ดยุคทุกแคว้นได้นำวิธีการเลือกผู้นำเยอรมันตามธรรมเนียมโบราณมาใช้ ที่ ประชุมของดยุคกลุ่มใจเลือกเจ้าชายเอนรี ดยุคแห่งแซกโซนี ให้เป็นกษัตริย์เยอรมัน มีพระนามว่า พระเจ้าเอนรีที่ 1 (Henry I, ค.ศ. 919-936) นับว่าเป็นสมัยเริ่มต้นดยุคกษัตริย์เยอรมันอย่างแท้จริง กษัตริย์ราชวงศ์แซกซอนหรืออ็อตโตเมียนได้เพิ่มอำนาจส่วนกลางหรืออำนาจกษัตริย์อย่างมาก เช่น การพยายามสร้างระบบสืบสันตติวงศ์ เพื่อให้กษัตริย์เยอรมันดำรงไว้ซึ่งอำนาจทั้งด้านอาณาจักร และศาสนาจักร การปกครองจึงขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพและความสามารถของกษัตริย์เป็นสำคัญ เพราะงานดักที่กษัตริย์ทั้งให้ให้ความอ่อนแอกของรัฐบาลกลาง ในสมัยราชวงศ์อ็อตโตเมียนได้เกิด ประเพณีใหม่ กำหนดว่ากษัตริย์เป็นตัวกลางระหว่างพระและประชาชน พระเจ้าเอนรีที่ 1 สนใจใน การพากแข่งกิจกรรมภายในเชื้อเยอรมันและอีตาลี ได้ขยายดินแดนด้วยการทำสงครามกับพวกเดนส์ ตีได้แคว้นชเลสวิก โนร์มัน และปราบพากล้ำพะได้ใน ค.ศ. 933 ปราบพากแมกยาร์ได้สำเร็จ พระเจ้าเอนรีได้สร้างที่มั่นที่นี่ที่เมืองในสหบนฝั่งแม่น้ำเอลบี ด้านการติดต่อกับโรม พระเจ้าเอนรี ทรงเพิกเฉยและไม่ยอมให้สันตะปาปา สวมมงกุฎให้

สมัยพระเจ้าอ็อตโตที่ 1 (Otto I หรือ Otto, The Great, ค.ศ. 936-973)¹ กับการก่อ ตั้งจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ของประชานาติเยอรมัน (Holy Roman Empire of The German Nation)

พระเจ้าออดโตกที่ 1 เป็นกษัตริย์ที่มีความสามารถมาก จนได้รับการยกย่องให้เป็นมหาราชนะองค์เป็นผู้สร้างระบบบักซ์ต์ริย์เยอรมันให้เข้มแข็ง พิธีราชากิจเขต พระองค์รับการสวมมงกุฎจากอาร์ชบิชอปแห่งเมินส์(Archbishop of Mainz) ซึ่งเป็นตำแหน่งทางศาสนาสูงสุดในเยอรมัน พร้อมทั้งทำพิธีราชากิจเขตที่เมืองอาเคน ซึ่งเป็นเมืองหลวงเก่าสมัยพระเจ้าชาร์ลส์เอลมาร์ก

ด้านการปกครองส่วนกลาง

พระเจ้าออดโตกที่ 1 ปรับปรุงอำนาจส่วนกลางด้วยการพยายามลดอำนาจขุนนางท้องถิ่นโดยนำเอกสารนบท้าหลวงตรวจราชการ (Missi Dominici) มาใช้ ถ้าแคร์วันได้เก็บงบ พระองค์จะประับปวนอย่างรุนแรง

ด้านการขยายดินแดน

เยอรมันได้ครอบครองดินแดนภาคเหนือของอิตาลี คือ แคว้นลอมบาร์ด ทำให้ดินแดนเยอรมันติดต่อกับดินแดนของสันตะปาปา ซึ่งทำให้เกิดการกระทบกระซิบกันระหว่างสันตะปาปา กับจักรพรรดิเยอรมัน ต่อมาใน ค.ศ. 955 จักรพรรดิเยอรมันปราบแพกแมกยาร์ได้เป็นผลสำเร็จ ในครั้งนี้มีผลทำให้แพกแมกยาร์หันมาบังตือศาสนาคริสต์อย่างรวดเร็ว มีสังคมรักบ้านแพกแมกยาร์ซึ่ง เกลียดชังความโหดวัยของกองทัพเยอรมันมาก เมื่อมีโอกาสแพกแมกยาร์ก็จะก่อความไม่สงบทุกครั้ง เมืองต่างๆ ที่เยอรมันยึดมาได้จากแพกแมกยาร์ส่วนใหญ่เป็นศูนย์กลางการเกษตรและศาสนา

ด้านศาสนา

พระเจ้าออดโตกที่ 1 ทรงใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือ ในการสร้างฐานะกษัตริย์ให้เข้มแข็ง พากพระบาทหลวงเยอรมันที่มีปัญหาอยู่กับพวกขุนนางก็พอใจ เพราะต้องการเพิ่มอำนาจส่วนกลาง ของกษัตริย์มากกว่าอำนาจของขุนนางท้องถิ่น พระเจ้าออดโตกที่ 1 มีปัญหาด้านการนัดหยกซึ่ง เป็นอุปสรรคขัดขวางการรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง ดังนั้น พระเจ้าออดโตกที่ 1 จึงเปลี่ยนอำนาจ การปกครองท้องถิ่นไปให้เข็นอยู่กับพระมหากษัตริย์มากกว่าขุนนางท้องถิ่น โดยคิดว่าคงจะไม่เป็นอันตรายต่อ จักรพรรดิเท่ากับขุนนาง เพราะพากษาราดการสะสมอำนาจเนื่องจากไม่แห่งงาน จึงทำกับไม่มีภาระ และไม่มีตรวจสอบให้มาก เช่นข่านอำนาจกับกษัตริย์ได้ ถึงแม้ว่าพระเจ้าออดโตกที่ 1 จะสนับสนุนให้พระมี ลักษณะในการปกครอง แต่ในขณะเดียวกับพระองค์ก็พยายามจำกัดอำนาจของขุนนางจากการเมืองของพวกพระเป็น การปลดพระออกจากตำแหน่งทางการเมืองบางตำแหน่ง และให้คืนของพระองค์เข้ามาแทนที่

เป็นการเปลี่ยนลักษณะระบบพิวัติสู่จากวัลชาส์ที่เป็นขุนนาง (Noble) มาเป็นเจ้า-ชุนนาง (Royal Vassal) คุณค่าในเยอรมันจึงมีลักษณะเป็นกษัตริย์พระองค์น้อยๆ ของประชาชน (Small King of the People)

กล่าวโดยสรุป ใน การปกครอง พระองค์จะรับคำสั่งโดยตรงจากกษัตริย์ซึ่งหมายความว่า กษัตริย์มีอำนาจควบคุมด้านศาสนา กษัตริย์ถือว่าพระองค์ทำหน้าที่เป็นผู้พิทักษ์ศาสนา ใน ค.ศ. 962 สันตะปาปาจ่อหันที่ 12 ได้ทำพิธีสวมมงกุฎให้พระเจ้าเยอรมันที่ 1 ใน วิหารเซนต์ปีเตอร์ในอิตาลี ทำให้พระเจ้าออดโธที่ 1 มีฐานะเป็นจักรพรรดิของจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ของประชาชน (Holy Roman Empire of the German Nation) ที่ต้องมีคำว่า “ศักดิ์สิทธิ์” (Holy) เพราะมีพิธีทางศาสนาโดยสันตะปาปาแห่งโรมสวมมงกุฎให้จักรพรรดิ และมีการเดิมคำว่า “ประชาชน” (The German Nation) เพื่อให้แตกต่างจากจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ ในสมัยพระเจ้าชาร์ลส์เลโอนมาญุ ใน ค.ศ. 800 จักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ของประชาชนดิเยอรมัน มีลักษณะเป็นสากล ครอบครองดินแดนเยอรมันและตอนเหนือของอิตาลีซึ่งมีขนาดเล็กกว่า จักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ของพระเจ้าชาร์ลส์เลโอนมาญุมาก ทั้งนี้ไม่สมควรได้รับชานานนามว่า “โรมัน” ซึ่งหมายถึง “สากล” เพราะเป็นเพียงอาณาจักรส่วนหนึ่งของยุโรปเท่านั้น แต่ยังไก่ตาม จักรวรรดินี้ก็มีความสำคัญและมีอยุ่ยืนยาวมาถึง ค.ศ. 1806 จึงถูกยกไปเป็นพระพราหม่องการ ของจักรพรรดินโปเลียนผู้ยิ่งใหญ่แห่งฝรั่งเศส (Napoleon, The Great)

นักประวัติศาสตร์ของเยอรมันวิจารณ์การกระทำการท่านของพระเจ้าออดโธที่ 1 ในการทำพิธี สวมมงกุฎจากสันตะปาปา ที่โรมว่าเป็นเจตนาหม่นของพระองค์ เพราะ

- ต้องการได้แคว้นลอร์เรนส์ตลดดูจนรัฐทางภาคเหนือของอิตาลี เข้ามาไว้ในครอบครอง การได้ดำเนินการจักรพรรดิโรมันก็จะได้สิทธิครอบครองมณฑลส่วนกลางด้วย
- ต้องการ改變แบบฟาร์มพระเจ้าชาร์ลส์เลโอนมาญุ เพื่อยืนยันอำนาจกษัตริย์ที่จะเข้าควบคุม วัดและพระ
- ต้องการดำเนินการจักรพรรดิเพื่อเป็นผู้นำเยอรมันในการขับไล่พวกสลาฟ
- ต้องการกัดกันกษัตริย์ฝรั่งเศส ซึ่งต้องการอ้างสิทธิ์ในดำเนินการจักรพรรดิเช่นกัน

พระเจ้าออดโธที่ 1 ปกครองเยอรมันบนพื้นฐานศาสนา มีลักษณะเป็น Theocratic Monarchy ส่วนดำเนินการจักรพรรดิเป็นดำเนินการสากล ไม่ได้จำกัดเฉพาะชาติใดชาติหนึ่ง แต่ในทางปฏิบัติ กษัตริย์เยอรมันจะได้รับดำเนินการจักรพรรดิ ดังนั้นจึงทำให้เยอรมันต้องเข้าไปพัวพันกับ อิตาลีอย่างมาก ซึ่งจะนำผลร้ายมาสู่เยอรมันมากกว่าผลดี แต่ยังไก่ตาม การที่เยอรมันต้องรับ

ผิดชอบและคุ้มเหตุการณ์นอกประเทศ มีผลทำให้อารยธรรมยุโรปเป็นที่แพ่ห์ลายกว้างขวางไปยังโลกตะวันออกมากขึ้น

หลังจากสมัยพระเจ้าออด็อตโตที่ 1 กษัตริย์เยอรมันองค์ต่อๆ มาต้องการทำพิธีสวมมงกุฎถึงสามอัน มงกุฎเงินสามที่เมืองอิเกอร์ ลา ชาเบล อันเป็นเครื่องหมายของกษัตริย์เยอรมัน มงกุฎที่สองเป็นมงกุฎทองสามที่กรุงโรม อันเป็นเครื่องหมายจักรพรรดิโรมัน มงกุฎที่สามเป็นมงกุฎเหล็กสามที่เมืองมอนชาไก้ลับเมืองมิลาน อันเป็นเครื่องหมายของกษัตริย์อิตาลี

พระเจ้าออด็อตโตที่ 3 (Otto III, ค.ศ. 983-1002) มีเชื้อสายทั้งกรีกและเยอรมัน พระเจ้าออด็อตโตที่ 3 ให้ความสนใจกับดินแดนเยอรมันน้อยมากถ้าเทียบกับจักรพรรดิ โรมันที่พระองค์คิดว่าเป็นทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตของพระองค์ พระองค์เห็นว่าโรมควรเป็นศูนย์กลางที่ถูกต้องตามนิติบัญชีของจักรพรรดิ และเด็ดใจไปประทับอยู่ในอิตาลี แนวความคิดนี้พระเจ้าออด็อตโตที่ 3 ได้มาจากการเรียนรู้ที่เป็นนักบวชชาวฝรั่งเศสมีนามว่า เกอร์เบร็ต แห่งออริลลัค (Gerbert of Aurillac) ผู้ได้รับการศึกษาจากสเปน ซึ่งขณะนั้นอยู่ในความครอบครองของมุสลิม ต่อมาพระเจ้าออด็อตโตที่ 3 ได้แต่งตั้งเกอร์เบร็ตเป็นสันตะปาปา มีพระนามว่า สันตะปาปาซิลเวสเตอร์ที่ 2 (Pope Sylvester II) ผู้สนับสนุนการศึกษาวิทยาการด้านต่างๆอย่างมาก ผลงานสำคัญของพระเจ้าออด็อตโตที่ 3 ที่มีต่อยุโรป คือ การก่อตั้งราชอาณาจักรโปแลนด์และอังกฤษ

ผลลัพธ์ของการรื้อฟื้นจักรพรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ของประชาชาติเยอรมัน

ทำให้จักรพรรดิต้องการปกคล้องอิตาลีตอนเหนือ โรม และดินแดนของสันตะปาปา เพราะถ้าขาดสิ่งใด จะทำให้เกิร์ดิของจักรพรรดิโรมันลดลง แต่ถ้าไม่รักษาจักรพรรดิไม่มีทางที่จะมีอำนาจที่แท้จริงในอิตาลีได้เลย เพราะชาติดินแดนส่วนที่เป็นกษัตริย์ (Crown Land)

ราชวงศ์ออด็อตโตเนี่ยน มีนโยบายใช้พระบาทหลวงในการปกคล้องซึ่งจะต้องเป็นมิตรไมตรีที่ดีกับสันตะปาปา แต่การที่จักรพรรดิมีนโยบายที่จะควบคุมโรมและสันตะปาปาก็ได้ ซึ่งทำให้ความสัมพันธ์ไม่ราบรื่นโดยเด็ดขาดถ้ามีสันตะปาปานี้ที่เคร่งครัดศาสนา

การที่จักรพรรดิเยอรมันสนใจอิตาลี ทำให้เกิดผลเสีย เพราะทำให้จักรพรรดิไม่สนใจเหตุการณ์ภายในเยอรมันและดินแดนตะวันออก ซึ่งควรได้รับการขยายอิทธิพลไปทางด้านน้ำมากกว่าไปทางด้านอิตาลี นโยบายรื้อฟื้นจักรพรรดิโรมันเป็นสาเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้เยอรมันแตกแยก

เป็นแค่รันเด็กแค่รันน้อยแทนที่จะรวมกัน และทำให้การรวมชาติเยอรมันในยุคใหม่ล่าช้ากว่า ประเทศอื่นๆ ในยุโรป

ความก้าวหน้าทางวิทยาการสมัยราชวงศ์อ็อตโตเนียน

ความก้าวหน้าทางวิทยาการของราชวงศ์อ็อตโตเนียน (Ottonian Renaissance) มีความเจริญแต่ไม่มีเชือเดียงดังเท่ากับสมัยราชวงศ์卡โรมันจิญ แต่อย่างไรก็ตามก็จัดได้ว่ามีการสนับสนุนศิลปวิทยาการและวัฒนธรรมด้านต่างๆ โดยมีศูนย์กลางอยู่ในเยอรมัน ผลงานด้านสถาปัตยกรรมเป็นสิ่งที่เด่นในสมัยนี้ มีการสร้างพระราชวังแบบอิตาเลียน ด้านศิลปกรรมเสียนแบบ卡โรมันจิญที่นิยมใช้สัญลักษณ์แทนของจริง ผลงานศิลปะส่วนใหญ่เน้นด้านศาสนา และคงให้เห็นถึงความสึกลับของความเชื่อในศาสนาและแบ่งศิลป์ในชีวิตประจำวัน ด้านการศึกษา มีการจัดตั้งโรงเรียนที่เรียกว่า โรงเรียนโบสถ์ (Cathedral School) หลักสูตรมีการสอนวิชาการของพวกอาชีพ เช่น การน้ำแข็งอาบิกมาใช้ ครุภัณฑ์มีเชือเดียงในยุคนี้คือ สันตะปาปาปีเตอร์ที่ 2

ราชวงศ์ฟร็องโกเนียน

พระเจ้าคอนราดที่ 2

พระเจ้าคอนราดที่ 2 (King Conrad II, C.S. 1024-1039)¹ เป็นผู้ก่อตั้งราชวงศ์ฟร็องโกเนียนและเป็นหلانท์ของพระเจ้าอ็อตโตที่ 1 เมื่อผ่านพิธีราชาภิเษกใน C.S. 1027 แล้ว มีปัญหาการกบฏภายในประเทศของเจ้านายเยอรมัน การกบฏของพวกคอมบาร์ดทางภาคเหนือของอิตาลี การรุกรานของโปแลนด์ทางด้านตะวันตก และการขับไล่กองทัพของโรมันตะวันออกออกจากอิตาลีภาคใต้ พระเจ้าคอนราดที่ 2 สามารถปราบปรามกองทัพของศัตรุและผู้รุกรานออกนำไปได้ ดินแดนจักรวรรดิเยอรมัน แฟร์ยายกว้างช่วง เมื่อพระเจ้าคอนราดที่ 2 ได้รับผลกระทบจากแคบวันเบอร์กันดีซึ่งไม่หายจาก มีผลทำให้เกิดศรีษะเยอรมันได้ซึ่งทางเข้าสู่ภาคตะวันตกของเทือกเขาแอลป์ เส้นทางนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินนโยบายต่ออิตาลีของจักรพรรดิราชวงศ์ฟร็องโกเนียนและสมัยต่อมา นอกจากนี้เบอร์กันดียังเป็นที่ตั้งของวัดคลูนี (Cluny) ซึ่งมีบทบาทที่มีอิทธิพลมาก และเป็นพากลั่นตะป้าป้า มีผลทำให้สันตะปาปามีอิทธิพลมากขึ้นในเยอรมัน ด้าน

¹ Carl Stephenson, *Medieval History : Europe From the Second to the Sixteenth Century*, 3rd.ed., (New York : Harper and Brothers, 1951), PP.217-8.

ศาสนาพระเจ้าค่อนราดที่ 2 ทรงติดต่อกับศาสนจักรีตีเป็นอย่างดี ระบบกษัตริย์เข้ามาพัวพันกับศาสนามีการใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือในการปกครอง ทรงแต่งตั้งพระให้ดำรงตำแหน่งสำคัญๆ ทั้งด้านการเมืองและการปกครอง

นโยบายการปกครองของราชวงศ์เชลซีน คือ การรวบรวมแคร์นีใหญ่ไว้ในอำนาจ กษัตริย์ต่อต้านอำนาจของขุนนางใหญ่ (Greater Aristocrats) โดยส่งเสริมให้ขุนนางผู้น้อยและพวกข้าของเข้ามายุบอำนาจใหญ่มีอำนาจมากขึ้น กำหนดให้เจ้าผู้ครองแคร์นีเลิกๆ มีสิทธิสืบท่าແหนงกันตามลายโอลิมป์ ใน ค.ศ. 1037 พระเจ้าค่อนราดที่ 2 ประกาศยกหมายว่าด้วยการยึดครองที่ดินระบบศักดินาที่เมืองปาเรีย ในระหว่างยกฟ้าไปอิตาลีครั้งที่ 2 เพื่อจะได้รับความสนับสนุนจากพวกเจ้าผู้ครองแคร์นีเลิกๆ ในเยอรมันและอิตาลีที่ยังคงรักภักดีต่อจักรพรรดิและจักรพรรดิ ซึ่งเป็นการสนับสนุนระบบพิพาร์ตินเยอรมัน มีผลทำให้เยอรมันแตกแยกออกเป็นแคร์นีเลิกๆ มากขึ้น

พระเจ้าเอนรีที่ 3

พระเจ้าเอนรีที่ 3 (Henry III, ค.ศ. 1039-1056)¹ เป็นสมัยเจริญสูงสุดของจักรพรรดิเยอรมัน แคร์นีใหญ่ คือ บาวาเรีย สถาเบิร์ก และฟรังก์คอร์บี้ผู้นำมีฐานะเป็นกษัตริย์ ยกเว้นแคร์นีไซโคโลเตนส์ ใน ค.ศ. 1039 มีการยกฟ้าไปเมืองต์ของพวกรอกศาสนา เยอรมันปราบได้ และยึดครองไปแล่นต์ชาร์ร์ยะหนึ่ง ใน ค.ศ. 1044 อังกฤษก่อการจลาจลและฟายแฟร์จึงต้องเป็นพิณแดกดันของเยอรมัน

ด้านศาสนา

พระเจ้าเอนรีที่ 3 และเมเทีย คือ พระนางแอกเนส (Agnes) แห่งบัวตู สนพระทัย ศาสนามากสนับสนุนการปฏิรูปศาสนาหลายประการ เช่น ส่งเสริมกระบวนการครุยนีที่ต้องการปฏิรูปศาสนาโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งความต้องการต่อต้านระบบซิมอนี่ (Simony) ซึ่งเป็นระบบการซื้อขายตำแหน่งทางศาสนา อันทำให้คณะสงฆ์มีลักษณะเป็นพวกสามากขึ้น นอกจากนี้พระองค์ยังทรงพยายามปรับปรุงสำนักสันตะปาปา ใน ค.ศ. 1046 พระเจ้าเอนรีที่ 3 เป็นประธานในการเลือกตั้งสันตะปาปา องค์ใหม่ แทนที่สันตะปาปา 3 พระองค์ที่มีอยู่ในขณะนั้น คือ แบบอนดิคที่ 9 ชิลเวสเตรอร์ที่

¹ Thompson, P.245.

3 และเกรเกอร์ที่ 6 กล่าวคือพระเจ้าเยนรีทรงปลดสันตะปาปาทั้ง 3 พระองค์ออกจากตำแหน่งทั้งหมด เพราะเห็นว่าคุณสมบัติไม่เหมาะสม ดังนั้น ชาวโรมันจึงพร้อมใจกันทิ้งผู้ตำแหน่งเด่านั้น โรมัน คือ ปาร์เชียลลุส โรมาน努ส (Patricius Romanus) ซึ่งให้สิทธิแก่จักรพรรดิและรัชทายาทที่จะมีสิทธิในการเลือกสันตะปาปา พระเจ้าเยนรีที่ 3 ทรงเลือกพระอاعโซชาวยอรมัน คือ สังฆราชซูดเกอร์ แห่งเบร์ก (Suidger of Bamberg) ให้ดำรงตำแหน่งสันตะปาปาคลีเมนต์ที่ 2 (Pope Clement II) ต่อมาพระเจ้าเยนรีที่ 3 ทรงใช้สิทธิในการเลือกสันตะปาปา ทำการแต่งตั้งสันตะปาปา ชาวเยอรมันหลายคน ซึ่งส่วนเป็นนักบปริญญา เช่น บรูโนแห่งตูร์ (Bruno of Tours) ดำรงตำแหน่งสันตะปาปา ทรงพระนามว่า สันตะปาป้าลีโอที่ 9 (Pope Leo IX) นับเป็นผลสำเร็จประการหนึ่งในความพยายามที่จะยกเลิกการผูกขาดอำนาจทางศาสนาของคริสต์ศาสนสถานในอิตาลี

พระเจ้าเยนรีที่ 4

พระเจ้าเยนรีที่ 4 (Henry IV, C.S. 1056-1106)¹ ขึ้นครองราชย์เมื่อพระชนม์เพียง 9 พรรษา มีพระมารดา คือ พระนางแอกเกนสเป็นผู้สำเร็จราชการตั้งแต่ C.S. 1056-1062 มีผลทำให้สถาบัน กษัตริย์อ่อนแอเสื่อมประสิทธิภาพและมีความยุ่งยาก อันสืบเนื่องมาจากนโยบายปฏิรูปศาสนาของพระราชบิดา คือพระเจ้าเยนรีที่ 3 ทำให้ต้องต่อสู้ด้วยความ العنการปฏิรูปศาสนา มีผลทำลายอำนาจของกษัตริย์ เยอรมันทั้งทางการเมืองและศรัทธา ในระยะแรกบุนการปฏิรูปศาสนาเริ่มด้วยวัตถุประสงค์ ที่จะขัดความชี้ช้ำของ การซื้อขายตำแหน่งทางศาสนา (Simony) และการแต่งตั้งสงฆ์ที่ไม่มีคุณสมบัติเหมาะสมในตำแหน่งสำคัญๆ ทางศาสนา ต่อมาได้พัฒนาอย่างเป็นขบวนการควบคุมสังฆทุกระดับ และควบคุมการแต่งตั้งของอำนาจทางโลก พระเจ้าเยนรีที่ 4 ต้องการรื้อฟื้นอำนาจกษัตริย์ที่มีต่อประชาชนทั้งที่เป็นชาวอาสาและบรรพชิต เช่น อำนาจในการแต่งตั้งสังฆราชและเจ้าอาวาสวัดต่างๆ ทั้งในเยอรมันและอิตาลีตอนเหนือ การต่อสู้ยังคงดำเนินต่อไป

¹ Stephenson, PP.219-20.

สันตะปาปาเกรเกอร์ที่ 7 (Pope Gregory VII, C.C. 1073-1085)¹ เป็นสันตะปาปามีอำนาจมาก นับว่าเป็นสันตะปาปางค์สำคัญของยุคเกรเกอเรียน (Gregorian Age) ซึ่งเป็นยุคที่สันตะปาปาเป็นสันตะปาป้า มีนโยบายแสวงหาอำนาจเช้าญโรม ก็งทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจ สันตะปาปาเกรเกอร์ที่ 7 มีพระนามเดิมว่า ฮิลเดแบร์ต (Hildebrand) มีพื้นเพมาจากสามัญชน มีบิดาหนักแน่นและยังได้รับการเป็นบาทหลวงชั้นสูงอย่างรวดเร็วใน C.C. 1059 ซึ่งตรงกับสมัยของสันตะปาปานิกโคลัสที่ 2 นาทหลวงอิลเดบรันต์ได้จัดการให้สันตะปาปารอการเบียบการเลือกตั้งสันตะปาปารีบัชในเมืองโถยกำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกสันตะปาปารีบัชได้นั้น จะต้องเป็นพระบาทหลวงชั้นสูงมีศักดิ์เป็น cardinal ซึ่งมี 7 คน (College of Cardinals) การเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้กษัตริย์มีอำนาจและมีสิทธิในการเลือกตั้งสันตะปาปาน้อยลง เป็นการขัดปัญหาการติดสินบนและซึ่งดำเนินไปสันตะปาปารีบัช ต่อมาใน C.C. 1073 ตำแหน่งสันตะปาปาริบัช นาทหลวงอิลเดบรันต์ซึ่งมีอายุได้ 60 ปี ได้รับเลือกเป็นสันตะปาป้า ตามวิธีการเลือกตั้งใหม่ มีพระนามว่า สันตะปาปาเกรเกอร์ที่ 7 พระองค์ได้ปรับปรุงฐานะวัดและบาทหลวงหลายประการ เช่น ห้ามบาทหลวงมีภราดาหรือค้าผู้โดยไม่แล้วก็ให้หยาภัน เสิกธรรมเนียมซื้อขายตำแหน่งสูงๆทางศาสนาและห้ามบาทหลวงทำพิธีรับที่ดินจากกษัตริย์ ประกาศใช้บันญญัติฉบับ เพนต์ ไอซิเดอร์ (Saint Isidorian Collection) ที่รวมบันญญัติกฎหมายทางศาสนาของเมียนชาวแฟรงค์ ชื่อ ไอซิเดอร์ เมอร์เคเตอร์ (Isidor Mercator) ใน C.C. 845-853 ต่อมาหลังจากพิสูจน์ได้ว่าเป็นการปลอมแปลงกุญแจของสันตะปาปาริบัชเรียกว่าเอกสารปลอมไอซิเดอร์เรียน (Pseudo-Isidorian Collection หรือ Forged Decretals) ทำหนังให้สังฆราชที่โรมมีอำนาจสูงสุดเหนือกว่าสังฆราชอื่นๆ เป็นผู้พิพากษาสูงสุดของพระ การปลดสังฆราชทุกคนต้องได้รับความยินยอมจากสันตะปาป้า และสันตะปาปามีสิทธิเรียกคดีต่างๆมาสอบสวนได้ ซึ่งทำให้พระอุปถัมภ์ของสันตะปาปาริบัช ของกษัตริย์สันตะปาปาเกรเกอร์ที่ 7 ทรงเรียกร้องว่า ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป การเลือกตั้งจักรพรรดิซึ่งสันตะปาปาริบัช เป็นผู้掌握มตุจาระยังนั้น จะต้องได้รับการยินยอมรับจากสันตะปาปาริบัช สันตะปาปาเกรเกอร์ที่ 7 มีนโยบายที่จะสร้างความยิ่งใหญ่ให้กับตำแหน่งสันตะปาป้า พระองค์จึงได้ประกาศยกดุษฎีก้าห้ามกษัตริย์ทำพิธีมอบที่ดินให้แก่บาทหลวง มีฉะนั้นจะต้องถูกกลงโทษโดยการขับไล่ออกจากศาสนา กดุษฎีกานี้เรียกว่า คำประกาศต่อต้านการรับมอบที่ดิน (Decree against Lay Investiture) ประกาศใช้ใน C.C. 1075 คำประกาศนี้ใช้ทั่วไป แต่ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนก่อน

¹ Stephenson, PP.219-20.

ผู้อื่นคือจักรพรรดิเยอรมัน เผรานโยบายปฏิรูปเริ่มตั้งแต่สมัยพระเจ้าเยนรีที่ 3 ได้นำพระเข้ามาควบคุมอำนาจทางการเมืองเป็นจำนวนไม่น้อย ด้วยการกระทำการของลัทธะปาปา เป็นผลสำเร็จ ความเสียหายที่จะเกิดขึ้นไปใช้ด้านการเมืองแต่อย่างเดียว แต่มีผลกระทบต่อสถานะทางการเมืองของจักรพรรดิตัวอยู่

นอกจากนี้มีความขัดแย้งในเรื่องความเป็นมาของสถานะอำนาจของตำแหน่งจักรพรรดิและลัทธะปาปา โดยลัทธะปาปาเกรเกอร์ที่ 7 ระบุว่าอำนาจของลัทธะปาปานั้นเป็น “ความจริง” ในใจ ได้จาก “ประเพณี” ดังเช่นจักรพรรดิ เผรานโยนั้นจึงเป็นอำนาจที่ถูกต้องกว่าตำแหน่งกษัตริย์ซึ่งเป็นตำแหน่งที่เปลี่ยนแปลงได้ อำนาจกษัตริย์เป็นอำนาจของพระเจ้าที่อยู่บนโลกจริงแต่อำนาจนั้น จะศักดิ์สิทธิ์ตราบท่านเท่าที่กษัตริย์ได้ทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายถูกต้องแล้ว ถ้ากษัตริย์ทำหน้าที่ไม่ถูกต้องก็จะถูกขับออกจากอำนาจ ซึ่งลัทธะปาปานี้เป็นผู้เดียวเท่านั้นที่จะตัดสินได้ ในแห่งนี้ พระเจ้าองค์เดียวเท่านั้นที่จะมีอำนาจ รวมทั้งการตัดสินชีขาดไม่ใช้ลัทธะปาปากษัตริย์ปกครอง ประเทศด้วยความกรุณาของพระเจ้า (God's Grace) ไม่ใช้โดยความกรุณาของลัทธะปาปานี้ ลัทธะปาปานี้เป็นตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับจิตใจไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับทางโลก ส่วนลัทธะปาปาเกรเกอร์ที่ 7 ระบุว่า ตำแหน่งกษัตริย์เป็นด้านแทนของพระเจ้า กษัตริย์ที่ดีควรทำหน้าที่เพื่อรับใช้ศาสนา แม้การทำสิ่งใดก็เพื่อศาสนาตามความต้องการของลัทธะปาปานี้ ตำแหน่งกษัตริย์นั้นอยู่ระหว่างกลาง ของลัทธะปาปากับบิชอป ดังนั้นถึงแม้ว่ากษัตริย์จะมีอิสระในการเลือกตั้งขึ้นเป็นกษัตริย์ แต่ต้องได้รับการยอมรับหรือยืนยันว่าเป็นผู้ที่เหมาะสมจากลัทธะปาปานี้

โดยแท้จริงแล้ว พระเจ้าเยนรีที่ 4 ไม่ต้องการให้มีการพิพากษ์บลัชต์ปาปากับลัทธะปาปาเกรเกอร์ที่ 7 เพรานโยนการณ์บ้านเมืองยังไม่นั่งคงเต็มที่ จึงต้องการถอนชนเผ่าที่ได้ แต่อาจจะเป็นเพรานโยนัยฯ แจ้งภารกิจของลัทธะปาปากับลัทธะปาปาเกรเกอร์ที่ 7 จึงทำให้ไม่สามารถประสานมือได้ อิงกาวานนี้ยัง มีเรื่องขัดแย้งกันมาก่อน ได้แก่การแต่งตั้งบิชอปที่ว่างลงที่มีล้าน กส่าวคือ พระเจ้าเยนรีที่ 4 ทรงพยายามให้คนของพระองค์ได้ตำแหน่งนี้ ซึ่งลัทธะปาปากับลัทธะปาปาเกรเกอร์ที่ 7 ตีความหมายว่ากษัตริย์ เยอรมันไม่ล้มเลิกนโยบายที่จะเข้าควบคุมดอนเนนของอิตาลี ด้วยเหตุนี้ลัทธะปาปากับลัทธะปาปาเกรเกอร์ที่ 7 จึงต้องหาวิธีใจในศรีฐานอำนาจของจักรพรรดิ นั้นต้องการที่จะดินแดนเยอรมันให้พ้นจากอำนาจของพระเจ้า เยนรีที่ 4 เพรานโยนนี้ลัทธะปาปากับลัทธะปาปาเกรเกอร์ที่ 7 จึงยืนคำชาตห้ามกษัตริย์ทำพิธีมอบที่ดินให้แก่บากหลัง ในค.ศ. 1075 พระเจ้าเยนรีที่ 4 ตอบได้ไม่ยอมปฏิบัติตาม เพรานโยนได้เสียงสนับสนุนจากพระ ในเยอรมันที่ไม่ได้ขอบนโยนัยฯ ของลัทธะปาปากับลัทธะปาปาเกรเกอร์ที่ 7 ถึงขนาดประธานาธิบดีไม่ใช้ลัทธะปาปานี้

แท้เป็นพระที่ทรงผิด ดังนั้นใน ค.ศ. 1076 สันตะปาปาเกรเกอร์ที่ 7 ประกาศบังพารชณ์ยกรรมขึ้นไปต่ำพระเจ้าเยนรีที่ 4 ออกจากตำแหน่งจักรพรรดิ (Excommunicate) และประกาศให้ชุนนางต่างๆ เป็นอิสระต่อคำสาญปฎิญาณที่มีต่อชาติรัฐ พระเจ้าเยนรีที่ 4 ได้ตอบโต้เช่นกัน โดยประกาศขึ้นสันตะปาปาเกรเกอร์ที่ 7 ออกจากตำแหน่งสันตะปาปา การขัดแย้งกันระหว่างผู้มีอำนาจทั้งสองฝ่าย มีผลต่อการเมืองในเยอรมัน มีการกบฏของชาติเดือดขึ้นหลายแห่ง กองทัพมีสภาพเป็นอัมพาต เพราะกำลังคน 2 ใน 3 ของกองทัพมาจากดินแดนสหฟรานซ์ นอกจากนี้พากชุนนางมีแนวความคิดที่จะเลือกตั้งจักรพรรดิใหม่ และคริสต์น์จะไม่เสียการช่วงค์ให้เรียน ด้วยเหตุนี้บรรดาข้าราชสำนักเห็นว่า ถ้าปล่อยให้เหตุการณ์ดำเนินต่อไปอันตรายจะยิ่งมากขึ้นจึงแนะนำให้พระเจ้าเยนรีที่ 4 ประนีประนอม เพื่อรักษาราชบัลลังก์ไว้ พระเจ้าเยนรีที่ 4 จึงต้องเดินทางไปเฝ้าสันตะปาปาเกรเกอร์ที่ 7 ณ ปราสาทคานอสซา (Canossa) ในกลางฤดูหนาวของ ค.ศ. 1076 สันตะปาปาเกรเกอร์ที่ 7 ในต้องการจะให้อภัย เพราะต้องการเห็นพระเจ้าเยนรีที่ 4 พินาศไปมากกว่า แต่พระองค์ไม่สามารถทำได้ เพราะทั้งกฎหมายและประเพณีทางศาสนาได้ระบุว่า พระเจ้าต้องไม่ปฏิเสธการขอโทษ ดังนั้น 3 วันต่อมาสันตะปาปา เกรเกอร์ที่ 7 ได้ถอนการขับพระเจ้าเยนรีที่ 4 ออกจากศาสนา การกระทำครั้งนี้เท่ากับเป็นชัยชนะของสันตะปาปา เพราะเป็นการยืนยันว่าพระองค์มีอำนาจเหนือจักรพรรดิ และเข้าให้เห็นว่าการถูกบังพารชณ์ยกรรมของจักรพรรดิ มีใช้เพื่อการกระทำการที่ส่อไปต่อความเชื่อทางศาสนา แต่พระไม่เสื่อฟังสันตะปาปา แต่เหตุการณ์ที่คานอสซาครั้งนี้ มีนักประวัติศาสตร์บางคนกล่าวว่าเป็นชัยชนะของจักรพรรดิที่จะกลับมาอาชานะสันตะปาปานในภายหลัง อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ครั้งนี้ นับเป็นครั้งแรก ที่สันตะปาปามีบทบาทหนือกษัตริย์โลก

หลังจากการประนีประนอมแล้วพระเจ้าเยนรีที่ 4 ได้ทันมาจัดการกับเหตุการณ์ความไม่สงบภายในประเทศ ทรงปราบปรามพวกวัลชาลได้อย่างเด็ดขาด ใน ค.ศ. 1080 โดยได้รับความสนับสนุนจากสามัญชน พระเจ้าเยนรีที่ 4 ทรงประทานกฎบัตรให้มีօลมีเหมาเกิตซ์ มีอิสระในการปกครองตนเอง แต่ต้องส่งเงินภาษีประจำปีให้แก่รัฐบาลกลาง เมื่อเกิดเหตุเช่นนี้สันตะปาปา ไม่ใช่ทางใจ ดังนั้นเป็นปีเดียวที่สันตะปาปาเกรเกอร์ที่ 7 ได้ประกาศบังพารชณ์ยกรรมพระเจ้าเยนรีที่ 4 อีกครั้งหนึ่ง แต่คราวนี้ไม่ได้ผล เพราะพระเจ้าเยนรีที่ 4 มีอำนาจมั่นคงแล้ว ใน ค.ศ. 1084 พระเจ้าเยนรีที่ 4 กองทัพใหญ่ได้เข้ายึดโรม ขับสันตะปาปาเกรเกอร์ที่ 7 ออกจากตำแหน่ง และยังจับไปชั่วไว้ด้วย ในขณะเดียวกัน ได้ทรงแต่งตั้งให้ไวเบร็ตแห่งราเวนนา (Wibert of Ravenna) ขึ้นเป็นสันตะปาปามีพระนามว่า สันตะปาปามาเคลเมนต์ที่ 3 (Pope Clement III)

พระเจ้าเยนรีที่ 5

พระเจ้าเยนรีที่ 5 (Henry V, ค.ศ. 1106-1125)¹ ได้รับการสวมมงกุฎจักรพรรดิที่กรุงโรม ค.ศ. 1111 พระเจ้าเยนรีที่ 5 ต้องเผชิญกับความไม่สงบในประเทศ และทางศาสนาอังกฤษความสันบุนในการแข่งขันต่อจักรพรรดิ ในที่สุด ค.ศ. 1122 พระเจ้าเยนรีที่ 5 ได้ออกเจรจากับสันตะปาปาคาลิกซตัสที่ 2 (Pope Calixtus II) ทำความตกลงกันเรียกว่า ข้อตกลงแห่งเมืองเวิร์มส์ (Concordat of Worms) ค.ศ. 1122 ซึ่งเป็นการประนีประนอมกันระหว่างทางโลกและทางธรรม มีจุดความสำคัญว่า จักรพรรดิยอมยกเลิกพิธีอภิเษกให้แก่พระ (Lay Investiture) แต่กษัตริย์ยังมีสิทธิ์รับพิธีสักการะ (Pay Homage) จากพระในต้นแหนบเยอรมัน กษัตริย์มีสิทธิ์บั้นถิ่น (Veto) การแต่งตั้งพระในต้นแหนบเยอรมัน กล่าวคือ การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ทางศาสนาจะทำโดยพระบาทหลวง แต่ต้องกระทำการต่อหน้าจักรพรรดิหรือผู้แทนของจักรพรรดิ ซึ่งเท่ากับเป็นการยอมรับธรรมชาติทั้ง 2 อิ่มानของตำแหน่งพระ คือ จักรพรรดิจะเป็นผู้ที่ทำพิธีอภิเษกอำนาจทางโลก (Temporal Power) มีค่าเป็นสัญลักษณ์ โดยพระจะต้องทำพิธีสักการะให้แก่จักรพรรดิแล้วจึงทำพิธีทางศาสนาโดยการรับแหนบและไม้ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของอำนาจทางธรรมจากตัวแทนสันตะปาปา สำหรับอิสตัมีจักรพรรดิไม่มีสิทธิ์ในการแต่งตั้งพระ รวมทั้งไม่มีสิทธิ์ในการแต่งตั้งสันตะปาปอด้วย

เยอรมันภายใต้ราชวงศ์ໂโยเงนสเดาเพิน

พระเจ้าเฟรเดอริกที่ 1

พระเจ้าเฟรเดอริกที่ 1 หรือ เฟรเดอริก บาร์บารอสชา (King Frederick I, หรือ Frederick Barbarossa, ค.ศ. 1156-1190)² เป็นโอรสของดยุคเฟรเดอริกแห่งสวabeniy (Duke Frederick of Swabia) ผู้เป็นทายาทของพระเจ้าเยนรีที่ 5 มีพระมารดาที่มีเชื้อสายตระกูลเวลฟ์ (Welf) ซึ่งเป็นการประسانร้อยว่าระหว่างราชวงศ์ໂโยเงนสเดาเพินกับราชวงศ์เวลฟ์เป็นอย่างตี้ คุณสมบัติส่วนพระองค์ของพระเจ้าเฟรเดอริกที่ 1 นั้น ได้รับยกย่องว่าเป็นผู้ทรงความรู้ความสามารถเปรื่องใน การปกครอง เครื่องครัวในศาสนา ตัดสินพระทัยเด็ดขาด กล้าหาญในสงคราม สนใจศึกษางานของพระเจ้าออด็อดมหาราช ศึกษากฎหมายจัตุริณ ปกครองด้วยอำนาจกษัตริย์อย่างเด็ดขาด ด้วย

¹ Stephenson, PP.222-3.

² Stephenson, PP.318-9.

ความเมตตากรุณาพระองค์ประการใช้ชื่โนยบ้าย “สันติภาพในราชอาณาจักร” (Land Peace หรือ Land Frieden) ควบคุมพฤติกรรมขุนนางและประชาชนอย่างกว้างขวาง ลงโทษผู้ทำลายสันติภาพอย่างรุนแรง ผู้ชายอายุตั้งแต่ 18-70 ปี จะต้องเข้า庇ชีให้สัตย์สาบานทุกๆ 5 ปี ไม่ว่าการกระทำใดๆ ก็จะทำลายความสงบภายในจักรวรรดิและจักรพรรดิ มีการทำหนบคลงโภชนาถอันศักดินาที่ทำสังคมส่วนตัวไว้อย่างแน่นอน เพื่อป้องกันการทะเลาะวิวาทและการขยายตัวของสังคม อันเป็นภัยต่อชุมชนทั่วไป ต่อมาใน ค.ศ. 1158 ห้ามการทำสังคมส่วนตัวของขุนนางอย่างเด็ดขาด

ด้านศาสนาและการเกี่ยวข้องกับอิตาลี

สำนักงานของการเมืองของอิตาลีในขณะนั้นแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ จักรพรรดิ สันตะปาปา และรัฐอิตาลี ฝ่ายที่เป็นกลางคือสันตะปาปา ต่อมาสันตะปาปาเห็นประโยชน์ที่จะรวมมือกับรัฐอิตาลีมากกว่า ตั้งนั้นพระเจ้าเฟรเดอริกที่ 1 จึงพยายามที่จะให้จักรพรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์เป็นอิสระจากศาสนจักร โดยถellungว่าจักรพรรดิได้นำจากการบุ่นไฟเป็นของหัวญี่จากสันตะปาปา การรื้อฟื้นความอิสระอยู่ของจักรวรรดิ ราชวงศ์โกรเกนสเตาเฟนไม่ได้ใช้วิธีมุกในตรีกับศาสนาแบบราชวงศ์อ็อตโตเนียนเบย์ทำ แต่พระเจ้าเฟรเดอริกที่ 1 ทรงแห่งอำนาจกับสันตะปาปaoอย่างเปิดเผย โดยให้สิทธิในการอย่างแก่บรรดาเจ้าและขุนนางมากขึ้น เมื่อมีการแข่งขันอำนาจเหนือหัวเมืองอิตาลี ในสมัยสันตะปาปaoเล็กชานเดอร์ที่ 3 ได้ประกาศขับพระเจ้าเฟรเดอริกที่ 1 ออกจากศาสนา บรรดาเมืองทางภาคเหนือของอิตาลีได้วรุ่งใจกันตั้งสมาคมต่อต้านจักรพรรดิเรียกว่าสมาคมลอมบาร์ด (Lombard League) ใน ค.ศ. 1167 โดยอัญเชิญให้สันตะปาปaoเล็กชานเดอร์ที่ 3 เป็นประธาน พระเจ้าเฟรเดอริกที่ 1 ต้องทำสังคมในอิตาลีถึง 5 ครั้ง แต่พ่ายแพ้ที่เมืองเลกูโน (Lagnano) ใกล้มีืองมิลัน ในที่สุดต้องทำสัญญาสงบศึกคลงกันที่เมืองเตนิส ใน ค.ศ. 1177 เรียกว่า สัญญาสันติภาพคอนสแตนท์ (Peace of Constance Treaty)¹ จักรพรรดิต้องยอมศึกดินแดนที่ยึดได้ให้แก่ศาสนาจักร และยอมรับสิทธิเสรีภาพของบรรดาเมืองทางภาคเหนือของอิตาลี ให้มีการปกครองตนเองอย่างสมบูรณ์ ภาวะสงบศึกจึงเกิดขึ้นชั่วคราวเหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้พระเจ้าเฟรเดอริกที่ 1 พลาดโอกาสที่จะพื้นฟูอำนาจในอิตาลี และการยอมขอโภชนาถสันตะปาปา ทำกับเป็นการยอมจําหนนของกษัตริย์ที่มีต่อสันตะปาปา ถึงครั้งหนึ่ง

¹ Stephenson, PP.223-4

เหตุการณ์ด้านตะวันออก

พระเจ้าเฟรเดอเรคที่ 1 ทรงสนใจเหตุการณ์ด้านอิตาลีมากเกินไป ทำให้ขาดความสนใจ
ด้านการใหม่ที่เกิดขึ้นในเยอรมัน คือ การอพยพไปด้านตะวันออกในศตวรรษที่ 12 เพื่อสร้าง
“เยอรมันใหม่” เปิดเส้นทางเข้าสู่ทะเลบอลติก มีศูนย์กลางการค้าที่เมืองลูเบ็ค (Lubeck) การที่
ประเทศขยายตัว มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนผูดูแลอำนาจ ซึ่งจะทำให้อำนาจของราชวงศ์อยุคเนื้เดาเพ่น
ตกต่ำลง พระเจ้าเฟรเดอเรคที่ 1 เองก็ทรงทราบแต่ไม่ได้เข้าไปแทรกแซง เพราะพระองค์จำเป็นต้อง
จัดการหัวเมืองภาคเหนือของอิตาลี ในขณะผลประโยชน์ที่จะได้จากเมืองใหม่นั้นเป็นผลประโยชน์
ระยะยาว

พระเจ้าเฟรเดอเรคที่ 1 มีนโยบายรวมอำนาจ จึงได้เรียกตัวยุคเยนรีจิสิงฟ์แห่ง
บาวาเรีย (Duke Henry, The Lion of Bavaria) มาชื่นคลาฟิวัลต์ เพื่อที่จะยึดที่ดินและทรัพย์สิน
ให้ไม่ถูกเข้า เพราะระบบพิวัลต์เยอรมันต่างจากที่อื่นๆ ที่พากวัลชาลรองๆ (Sub-Vassal) จะไม่
เกี่ยวข้องใดๆ กับลอร์ด แต่จะเกี่ยวกับเจ้านายของตนโดยตรงคนเดียว ด้วยคุณธรรมที่จัดตั้งค้ำถัง
พระเจ้าเฟรเดอเรคที่ 1 ซึ่งใช้กฎพิวัลต์เป็นเครื่องมือขยายอำนาจส่วนกลางไปได้ผล ใน ค.ศ. 1190
พระเจ้าเฟรเดอเรคที่ 1 ได้เดินทางไปสังเวยครุเสดเพื่อความอิ่งใหญ่ของจักรพรรดิและรื้อฟื้นประเพณีที่กว่า
จักรพรรดิเป็นผู้ปกป้องศาสนา แต่พระองค์ลืมพระชนม์จนน้ำตาลัยในระหว่างทางที่ເອົ້າໃນเนอร์

พระเจ้าเฟรเดอเรคที่ 2

พระเจ้าเฟรเดอเรคที่ 2 (King Frederick II, ค.ศ. 1215-1250)¹ ภายหลังจากที่เป็น
ผู้เยาว์ภายในได้การดูแลของสันตะปาปาอินโนเซนต์ที่ 3 (Pope Innocent III) โดยพระเจ้าเฟรเดอเรค
ที่ 2 ได้สัญญาจะสนับสนุนการเป็นกษัตริย์ของเนเปิลและซิซิลี ซึ่งเป็นมรดกทางพระมารดา ใน ค.ศ.
1220 พระเจ้าเฟรเดอเรคที่ 2 ได้สามมงกุฎที่โรม พระองค์ประกาศกฤษฎีกาฉบับแรกต่อต้านพวก
นอกราชานา ซึ่งเป็นเมืองคนขายชาติที่มีอันตรายกว่าพวกกบฏทางการเมือง พระองค์ได้มอบ
อภิสิทธิ์ให้แก่พระราชาคนหนึ่ง ใน ค.ศ. 1220 และมอบให้แก่เจ้านายธรรมดานใน ค.ศ. 1231 อภิสิทธิ์
ทั้ง 2 ประการนี้มีอิทธิพลยิ่งยืนมาจนถึงสมัยรัฐธรรมนูญเยอรมัน ซึ่งต่อมาเป็นปัจจัยแรง
ต่อจักรพรรดิ

¹ Stephenson, P.319.

พระเจ้าเพรเดอริคที่ 2 ทรงเป็นชาวอิตาเลียนเดิมตัว ต้องการจะปักครองอิตาลีทั้งหมดและไม่สนใจสัญญาที่ให้ไว้กับสันตะปาปา ว่าจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับเบลล์และซิซิลี พระเจ้าเพรเดอริคที่ 2 มีนโยบายต่ออิตาลีแตกต่างจากพระเจ้าเพรเดอริคที่ 1 อย่างสิ้นเชิง ก่อนหน้าที่พระเจ้าเพรเดอริคที่ 1 ใช้อิตาลีเป็นเครื่องมือที่จะกลับมาฟื้นฟูอำนาจในเยอรมัน แต่พระเจ้าเพรเดอริคที่ 2 กลับใช้เยอรมันเป็นเครื่องมือที่จะกลับไปฟื้นฟูอำนาจในอิตาลี พระเจ้าเพรเดอริคที่ 2 ได้สร้างซิซิลีให้เป็นรัฐสมัยใหม่แห่งแรกในยุโรป

ด้านศาสนา

พระเจ้าเพรเดอริคที่ 2 มีเรื่องขัดแย้งกับสันตะปาปาหลายครั้ง แต่เมื่อใดที่พระองค์ต้องการศึกด้วยกับสันตะปาปา พระองค์จะอาสาไปสงบความครุเสดบัง หรือให้อภิสิทธิ์บางอย่างแก่สันตะปาปา หรือพระในเยอรมันบางบางครั้งในการขัดแย้งกับสันตะปาปา พระเจ้าเพรเดอริคที่ 2 จะเป็นไม่ต่างกับเจ้าชูนนางด้วยการให้สิทธิ์ต่างๆ อย่างไรก็ตาม ใน ค.ศ. 1227 สันตะปาปาเกรเกอริคที่ 7 ประกาศบัญญัติธรรมพระเจ้าเพรเดอริคที่ 2 ในกรณีที่พระองค์ทรงผัดผ่อนการยกทัพไปสงบความครุเสด แต่หลังจากพระองค์ไปสงบความครุเสดครั้งที่ 6 ใน ค.ศ. 1227-1229 แล้ว พระองค์ทรงเป็นไม่ต่างกับสุลต่านอเล็ต ภารมีแห่งอิมป์ ผู้ผลักดันให้พระองค์เข้ากรุงเยรูซาเล็มโดยปราศจากการสู้รบ

ใน ค.ศ. 1239 พระเจ้าเพรเดอริคที่ 2 ถูกบังคับให้ทรงครุฑ์ที่ 2 ในชื่อหัวงานอกริดเพรา ทำการขัดแย้งอำนาจกับสันตะปาปา และอาจจะเป็นเพราจะว่าพระเจ้าเพรเดอริคที่ 2 มีหัวก้าวหน้าเกินสมัย และใช้พระราชอำนาจของตนรากรฐานแห่งเหตุผล (Enlightened Depot) อาจจะกล่าวได้ว่าพระองค์เป็นจักรพรรดิแห่งยุคเรอเนสซองส์พระองค์แรก เมื่อจางกิได้รับการศึกษาจากนักปรัชญา และศิลปิน ซึ่งบางคนมีเชื้อสายอาหรับ ทำให้คุณทั่วไปในสมัยนั้นเชื่อว่าพระองค์เป็นผู้ป้อนกำลัง ศาสนาห์หรือเป็นศัตรูของพระเจ้า

สถาบันกษัตริย์ของเยอรมัน

ภายหลังที่อำนาจของราชวงศ์ค่าโรลิงเจียนสลายตัวแล้ว สถาบันกษัตริย์ในเยอรมันเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ศิทธิช่องธรรมของกษัตริย์เดิมถูกกำหนดและจำกัดมาก many เมื่อใดที่อำนาจกษัตริย์ขัดกับผลประโยชน์ส่วนตัวของชูนนางศักดินาในมณฑลต่างๆแล้ว ชูนนางก็พร้อมใช้กำลังพิสูจน์อำนาจนั้นๆ ภาวะสับสนในช่วงปลายสมัยค่าโรลิงเจียน ทำให้ชูนนางต้องรักษาผลประโยชน์และทรัพย์ของตนตามลำพังให้พ้นจากศัตรุภายนอก โดยไม่ได้รับความช่วยเหลือจาก

กษัตริย์ซึ่งอ่อนแองและไม่อยู่ในฐานะที่จะให้ความคุ้มครองได้ ดังนั้นอำนาจชุมนุมในแต่ละห้องถิน จึงเพิ่มพูนขึ้นทั้งด้านการทหาร การเมือง การปกครอง และเศรษฐกิจ ในสภาวะเช่นนี้ พระเจ้าเยนรีที่ 1 ปชุภักษ์ตัวเองแห่งราชวงศ์แซกซอนทรงได้รับการคัดเลือกและยินยอมจากชุมนุมที่มีฐานะเสมอ พระองค์ให้เป็นกษัตริย์ ดังนั้นพระเจ้าเยนรีที่ 1 จึงไม่อาจอ้างสิทธิอันไพศาลของราชวงศ์มาไว้ใช้ได้ ต่อมาในสมัยของพระเจ้าออดโคลท์ที่ 1 ทรงประสูตผลลัพธ์ในการรื้อฟื้นอำนาจกษัตริย์ด้วยความสามารถส่วนพระองค์

อำนาจชุมนุมศักดินาระดับต่างๆ เช่น ศรีคุณและมาร์เกิร์ฟ เป็นพลังสำคัญที่อยู่ท่ามกลาง อำนาจกษัตริย์และสร้างปัญหาการเมืองการปกครองให้แก่สถาบันกษัตริย์ กษัตริย์ไม่สามารถที่จะควบคุมชุมนุมหรือข้าราชการของพระองค์ได้ เพราะไม่มีกองกำลังกองทัพแห่งชาติ กษัตริย์จะเรียกทหารประจำการได้ต่อเมื่อจำเป็น กำลังทหารอยู่ภายใต้อำนาจชุมนุมซึ่งกษัตริย์จำเป็นต้องสร้างให้ตั้งกับชุมนุมเหล่านั้น ไม่เช่นนั้นอาจไม่มีกองทัพต่อสู้กับศัตรุภายนอกได้ กษัตริย์มีอำนาจที่แท้จริงเฉพาะกองกำลังทหารส่วนพระองค์ อันประกอบด้วยกำลังทหารจากดินแดนส่วนพระองค์ หรือดินแดนที่เป็นของพระองค์เสียเท่านั้น

นอกจากนี้ สถาบันกษัตริย์ยังเสื่อมโกรธทางเศรษฐกิจและทรัพยากรช่องสถาบันกษัตริย์ลดลง เนื่องจากทรัพย์สินแบ่งและมอบให้แก่ชุมนุมเป็นรายวัลลตอบแทนความต้องการช้อน และทรัพย์สินจำนวนไม่น้อยก็ยังตกเป็นของศาสนาตามความประสัฐซึ่งของกษัตริย์ในสมัยมาไว้ใช้เงินตอบปลาย นอกจากนี้ ชุมนุมยังขยายอำนาจอันไม่จำกัดทางด้านเศรษฐกิจด้วย โดยเฉพาะการยึดครองสิทธิที่เคยเป็นของสถาบันกษัตริย์แต่ผู้เดียว คือ สิทธิในการเก็บภาษีจากสาธารณสถาน เช่น ถนน สะพาน ตลาด ทำให้รายได้เข้าห้องพระคลังจากภารกิจเหล่านี้ล้นหลามอย่างมาก

กษัตริย์หลายพระองค์ได้พยายามแก้ไขความอ่อนแองของสถาบันกษัตริย์ทั้งด้านเศรษฐกิจ และการเมือง หลักการสำคัญอย่างหนึ่งของกษัตริย์เยอรมันคือ การครอบครองมณฑลหลักทั้ง 5 ของเยอรมันไว้ในอำนาจ ได้แก่ บาวาเรีย แซกโซนี โลร์เรนส์ ฟรังโกเนีย และสวabenia เพื่อเป็นฐานกำลังให้สามารถยึดอำนาจชุมนุมระดับ ศรีคุณและเคาน์

สถาบันกษัตริย์เยอรมันตั้งแต่สมัยพระเจ้าเยนรีที่ 1 เป็นต้นมา ต้องกับนโยบายที่ถูกปฏิรูปว่าเป็นตำแหน่งเลือกตั้ง แต่แท้จริงแล้วเป็นการยอมรับกันว่าเป็นการเลือกตั้งเพื่อยืนยันหลักการสืบราชสมบัติแบบสันตติวงศ์ ต่อมาในสมัยพระเจ้าเยนรีที่ 5 สันพระชนม์โดยปราศจากโหรส ใน ก.ศ.

1125 ความขัดแย้งระหว่างสถาบันกษัตริย์ ชุนนาง พระราชและบรรพชิต สร้างบรรยายการที่เป็นปฏิปักษ์ต่อการสืบราชสมบัติแบบสืบสันตติวงศ์ ชุนนางจึงยกกาลกสลาทำลายความศักดิ์สิทธิ์ของหลักการสืบราชสมบัติแบบสืบสันตติวงศ์และยืนยันหลักการการเลือกตั้งกษัตริย์อย่างจริงจัง นับจากนี้ไปสถาบันกษัตริย์เยอรมันเน้นถึงความสำคัญของการเลือกตั้งมากกว่าการมีสิทธิ์ตามสายเลือด ใน ค.ศ.1272 มีการกำหนดสิทธิ์เลือกตั้งว่าเป็นของชุนนาง พระราชและบรรพชิต 7 เสียงที่เรียกว่า คณะผู้เลือกตั้ง (Electoral College) ในเวลานั้น 3 เสียงที่เป็นบรรพชิต ได้แก่ โคล็อญ เมนซ์ และเกร์ย และอีก 4 เสียงเป็นวัชรา瓦ส ได้แก่ โนร์เมย นาลากิน แซกซ์-วินเทนเบร์ก และแบรนเดนเบร์ก เหตุกับว่าทุกเสียงมีความสำคัญ การได้เสียงเอกฉันท์เป็นไปได้ยากมาก การเลือกตั้งกษัตริย์แต่ละครั้งจะนำมาซึ่งความแตกแยกเสมอๆในเยอรมัน หลักการเลือกตั้งโดยชุนนาง ทั้ง 7 เสียงนี้ประกาศอย่างเป็นทางการในศตวรรษที่ 14

ตำแหน่งกษัตริย์เยอรมันผูกพันกับตำแหน่งจักรพรรดิแห่งจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ที่พระเจ้าออด็อดที่ 1 ทรงรื้อฟื้นขึ้น ภายหลังจากที่ตำแหน่งนี้หลุดจากอำนาจของกษัตริย์เพรสบีในศตวรรษที่ 10 มีผลทำให้ตำแหน่งจักรพรรดิผูกพันกับอิตาลีและโรมอย่างแยกไม่ออ ก จนนั้น กษัตริย์เยอรมันที่จะได้รับตำแหน่งจักรพรรดิได้ จะต้องมีกำลังกองทัพเพียงพอที่จะเดินทางไปอิตาลีและโรม เพื่อทำพิธีบรมราชาภิเษกสมมงกุฎจักรพรรดิจากสันตะปาปา หรือด้วยงานของประมุขทางศาสนา ตำแหน่งจักรพรรดิเป็นการสร้างเสริมศักดิ์ศรีและบารมีของประมุขเยอรมัน ทั้งภายในประเทศเยอรมันและยุโรปตะวันตก เพราะเป็นที่ยอมรับกันว่า จักรพรรดิคือตำแหน่งประมุขทางการเมืองที่สำคัญที่สุดในยุโรป และเป็นประมุขโดยทุกภูมิภาคดินแดนแวดแควันต่างๆในอิตาลี ในฐานะจักรพรรดิ กษัตริย์เยอรมันสามารถอ้างอำนาจผู้พิทักษ์ลัทธิภาพและศาสนาในคริสต์ศาสนจักร จนนั้นจึงสามารถกดดดอนลงโทษสงฆ์และลัทธิปาปาได้ หากมีการประพฤติไม่ถูกต้อง เช่น ใน ค.ศ.1076 จักรพรรดิเยนรีที่ 4 ประกาศปลดสันตะปาปาเกร哥รีที่ 7 ออกจากตำแหน่ง เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ตำแหน่งจักรพรรดิทำความอ่อนแอกสถาบันกษัตริย์ด้วย เช่น การต่อสู้อย่างขัดแย้งเพื่ออำนาจสูงสุดในยุโรป ระหว่างจักรพรรดิกับสันตะปาปา การที่กษัตริย์เยอรมันต้องพัวพันกับเหตุการณ์ในอิตาลีเพื่อรักษาอำนาจของจักรพรรดิ ทำให้กษัตริย์เยอรมันลดเหลือต่อเหตุการณ์ภายในประเทศและไม่อาจแก้ไขปัญหาในเยอรมันได้เต็มที่ ในแห่งนี้จะเห็นได้ว่าสถาบันกษัตริย์เยอรมันอ่อนแอกมาก เมื่อสิ้นสมัยพระเจ้าเฟรเดอริกที่ 2 ใน ค.ศ. 1250 นับว่าเป็นการสิ้นสุด

ราชวงศ์ไฮเดนสเตาเฟ่น ที่ปกครองจักรวรรดิตามด้วยแต่ศตวรรษที่ 12 สถาบันกษัตริย์ย่อนแยะมาก จนถึงขีดสุดใน ค.ศ. 1256-1272 เพราะสันตะปาปาไม่มีการเลือกกษัตริย์จากกลุ่มภายนอกแวดวงผู้นำเยอรมัน ทำให้เกิดสภาวะจักรพรรดิ “ทางชาติ” ที่ไม่มีอำนาจใดๆ ในการปกครองเยอรมันหรือจักรวรรดิ ดังนั้น สถาบันสันตะปาปาไม่มีอำนาจสูงสุดทั้งทางโลกและทางธรรม สันตะปาปายพยายามเลือกผู้นำที่ย่อนแยะมาปกครองจักรพรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ต่อมาใน ค.ศ. 1273 รูดอล์ฟแห่งไฮเปิล์บวร์ก (Rudolf of Hapsburg) ได้รับเลือกให้เป็นจักรพรรดินับว่าเป็นการยุติภาวะไร้จักรพรรดิ (Interregnum) ดินแดนดังเดิมของราชวงศ์ไฮเปิล์บวร์กอยู่ในเขตสวิตเซอร์แลนด์ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นดินแดนผืนเล็กๆ ที่ไม่มีบทบาทมากนักแต่จักรพรรดิรูดอล์ฟแห่งราชวงศ์ไฮเปิล์บวร์กได้แสดงความเป็นผู้นำโดยการขยายอำนาจของราชวงศ์ในฐานะจักรพรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ครอบครองดินแดนต่างๆ ในยุโรปตะวันออก อำนาจของราชวงศ์ไฮเปิล์บวร์กถึงขีดสูงสุดในระยะศตวรรษที่ 16 เมื่อพระเจ้า查尔斯ที่ 5 แห่งราชวงศ์บันด์ได้ดำเนินปะนุชของจักรพรรดิสเปนด้วย และได้ครอบครองดินแดนเนเธอร์แลนด์ ออสเตรีย โบหีเมีย ราชวงศ์ไฮเปิล์บวร์กได้ปกครองจักรพรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์มาจนกระทั่งถึง ค.ศ. 1806

สถาบันศาสนาในเยอรมัน

พัฒนาการทางศาสนาภายในดินแดนเยอรมันนับตั้งแต่สมัยราชวงศ์คาโรลิงเจียนสืบมา เน้นถึงสภาวะอิสรภาพของวัด จักรพรรดิชาเร่อส์เลอนมาญุพสมวัฒนธรรมเยอรมันเข้ากับคริสต์ศาสนา มีผลทำให้สกุลของพระวาสผู้สร้างวัด มีอำนาจ ในการแต่งตั้งเจ้าอาวาสหรือสังฆราชประจำวัดนั้นๆ กษัตริย์เป็นองค์ศาสนบุปถัมภ์สูงสุดในอาณาจักร เป็นการพื้นฟูฐานะความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างสถาบันศาสนาประจำชาติกับสถาบันกษัตริย์เยอรมัน เพื่อนโยบายสร้างศูนย์อำนาจ คัดค้านอำนาจและอิทธิพลของชุนนาง กษัตริย์กำหนดมาตรการควบคุมพระที่มีความมั่งคั่งมาจากทรัพย์สินของวัดที่ได้รับพระราชทาน และอำนาจจากวังขวางจากการทำหน้าที่ต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายจากกษัตริย์ โดยการจัดตั้งโรงเรียนสองฝั่กอบรมพระเพื่อเข้ารับราชการโดยตรง เพื่อกษัตริย์จะได้รับได้ในความจงรักภักดีและความสามารถของข้าราชการสองฝ่ายที่เป็นตัวแทนรักษาผลประโยชน์ของกษัตริย์ในดินแดนต่างๆ นอกจากนี้กษัตริย์เยอรมันเน้นถึงความสำคัญของสังฆราชใหม่ที่ได้รับแต่งตั้ง จะต้องทำพิธีสักการะถวายสักดิ์สถาบันต่อ กษัตริย์และรับมอบทรัพย์สินของวัด อันได้แก่ ที่ดิน ดำเนินแห่งทางโลก และอภิสิทธิ์ต่างๆ ที่ได้มหาพร้อมกับดำเนินแห่งนั้น เพื่อเป็นการยืนยันอย่างเป็นทางการว่า สังฆราชของคิทใหม่ยอมความตัวเป็นข้าของกษัตริย์อย่างแท้จริง

นโยบายการสร้างฐานะทางการเมืองและเศรษฐกิจให้รัฐ เพื่อวัดจะได้เป็นพันธมิตรเข้มแข็ง ของสถาบันกษัตริย์ สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาหลักทั้งทางด้านศาสนาและการเมือง โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับศาสนา ความมั่งคั่งจากการพัฒนา และการขยายบริการให้แก่กษัตริย์ของทรงฯ ซึ่งสู่ใหญ่และผู้น้อยก่อให้เกิดความเสื่อมทางวินัยสูงสุดในศตวรรษที่ 11 เกิดขึ้นกับการโจมตีความเสื่อมของวัด ต่อมานี้การลิดรอนอำนาจของกษัตริย์ในเยอรมันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

สถาบันศาสนาในเยอรมัน คือ หลักสำคัญของการรื้อฟื้นอำนาจกษัตริย์ แต่ขบวนการปฏิรูปศาสนาที่ได้รับการสนับสนุนจากทรงฯ โดยทั่วไปรวมทั้งในเยอรมันด้วย การสูญเสียทำให้เกิดสภาวะย้อนเปลี่ยนที่แก่ไขไม่ได้ของสถาบันกษัตริย์เยอรมัน เพราะสูญเสียอำนาจในการควบคุมสถาบันศาสนาในเยอรมัน

ฐานะของเยอรมันในยุโรป

นับตั้งแต่สมัยพระเจ้าออดโตกที่ 1 ต้นแผ่นดินเยอรมันถูกเรียกว่า จักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ ของประชาชาติเยอรมัน (Holy Roman Empire of the German Nation) ใน ค.ศ. 962 จนถึง ค.ศ. 1250 เมื่อพระเจ้าเพโตรเดอเริคที่ 2 ถึงพระชนม์ อาจจะกล่าวได้ว่า เยอรมันได้รับการยอมรับว่า เป็นชาติอันดับหนึ่งในยุโรปตะวันตก และเป็นผู้พิทักษ์ศาสนาอย่างเป็นทางการ ในค.ศ. 955 พระเจ้าออดโตกที่ 1 สามารถเอาชนะกองทัพของพวก盎格鲁ไนซ์ได้ที่สมรภูมิเลชฟิลด์ (The Battle of Lechfeld) ถือได้ว่าเป็นชัยชนะที่พิทักษ์อารยธรรมคริสต์ศาสนาโดยเฉพาะในเยอรมัน ฝรั่งเศส อิตาลี และเบอร์กันดี ตลอดจนการสร้างเสริมความมั่นใจในตนของโลกตะวันตกที่ต้องต่อสู้กับพวก盎格鲁ไนซ์ ความสามารถของพระเจ้าออดโตกที่ 1 ทำให้พระองค์ได้รับการยกย่องว่า เป็นผู้ยิ่งใหญ่ที่สุดแห่งราชวงศ์ (The Great) และคงถึงฐานะความเป็นหนึ่งของกษัตริย์และรัฐเยอรมัน

ความอ่อนแองท์ที่เกิดขึ้นจากการระบบการปกครองภายใน การต่อสู้กับสถาบันลัทธิปาป้าที่ยึดเชื่อ สามารถทำลายฐานะความเป็นหนึ่งของเยอรมันนี้ในยุโรปได้ ในศตวรรษที่ 13 ความเสื่อมของ จักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์และเยอรมันในฐานะรัฐเกิดขึ้นอย่างเด่นชัด ในเวลาต่อมาผู้นำเยอรมัน ไม่สามารถพัฒนาความรู้สึกเป็นชาติเยอรมันได้ ในขณะที่อังกฤษ ฝรั่งเศส และสเปน สามารถ พัฒนาฐานะสหภาพชาติได้สำเร็จในเวลาไม่นาน ก่อนที่พระทูนนางเยอรมันส่วนใหญ่ข้อหัวใจอันจากกษัตริย์ เพื่อรักษาผลประโยชน์เฉพาะส่วนรัฐของตน และไม่มีความรู้สึกวับผิดชอบร่วมกันในอนาคตของ ประเทศหรือจักรวรรดิ การแตกแยกภายในรัฐต่างๆ ของเยอรมัน มีผลทำให้ศูนย์แห่งอำนาจของ

จักรพรรติย้ายศูนย์กลางเยอรมันแท้ๆ ไปสู่ศูนย์กลางพรมแดนจักรพรรติในศตวรรษที่ 14 จะเห็นได้ว่า เยอรมันไม่อาจรักษาฐานะความเป็นผู้นำยุโรปในระยะหลัง ค.ศ. 1256 ได้ และต้องยอมรับสภาพความเป็นรองจากฝรั่งเศสโดยดุษฎี

กฎหมายโกลเด้น บูล ค.ศ. 1356 (Golden Bull of 1356) กำหนดการเลือกตั้งจักรพรรติ (Electors) ของเยอรมัน โดยให้วันแคนวันต่างๆ 7 แคนวัน ประกอบด้วยแคนวันบรัสซิต 3 แคนวัน ได้แก่ ตั้งหน่ายกู้เป็นประมุขแคนวันเมินซ์ (Mainz) โคโลญ (Cologne) และตรีเยอร์ส (Trier) แคนวันฟราเวสติก 4 แคนวัน ได้แก่ เคาน์แห่งแคนวันพาลัตไทน (Palatinate) ดยุคแห่งแคนวันแซกโซนี (Saxony) มาเกรอฟ แห่งแคนวันแบร์นเบอร์ก (Brandenburg) และกษัตริย์แห่งโบหิเมีย (Bohemia) เป็นผู้เลือกตั้ง เมื่อตัวแทนของจักรพรรติแห่งจักรพรรติโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ว่างลง

ใน ค.ศ. 1519 พระเจ้าชาร์ลส์ที่ 1 แห่งสเปนได้รับเลือกตั้งเป็นจักรพรรติชาร์ลส์ที่ 5 แห่งจักรพรรติโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ ด้วยการกิจกรรมทางการเมืองและภารกิจทางการค้า ที่สำคัญและต่อเนื่องต่อมา ทำให้จักรพรรติชาร์ลส์ที่ 5 ทรงเป็นหัวใจและแรงกระตุ้นสำคัญในการรวมประเทศเยอรมันเป็นหนึ่งเดียว คือ พระเจ้าเฟอร์ดินานด์ (Ferdinand) ครองครอง ต่อมาพระเจ้าเฟอร์ดินานด์ได้รับเลือกให้เป็นจักรพรรติแห่งจักรพรรติโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ แต่ไม่มีอำนาจแท้จริงเหนือแคนวันต่างๆ ในดินแดนเยอรมัน นอกจากดินแดนที่พระองค์ปกครองในฐานะกษัตริย์

ในบรรดาแคนวันต่างๆ ของเยอรมันด้วยกัน ออสเตรียเป็นอาณาจักรที่มีอิทธิพลมากที่สุด แต่ไม่มีความเป็นรัฐประชานาดี เพราหมกษัตริย์ออสเตรียครอบครองอาณาจักรโนร์ดเมียและอังกฤษ ซึ่งประกอบด้วยชนชาติต่างๆ มากมาย เช่น แมกยาร์ (Magyars) เชค (Czechs) โครแอต (Croatians) โปแลนด์ (Poles) สโลวีน (Slovenes) และอื่นๆ ประกอบกับอสเตรียในรัฐคาಥอลิก ทำให้แคนวันเยอรมันอื่นๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโปรเตสแตนต์ไม่ไวใจให้อสเตรียเป็นผู้นำ ฉะนั้น เมื่อมีการรวมชาติเยอรมัน ในศตวรรษที่ 19 (ค.ศ. 1871) ปรัสเซียภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรีบิล์มาร์ค (Bismarck) เป็นผู้นำในการรวมชาติเยอรมันเป็นผลสำเร็จ

กิจกรรมการเรียนที่ 2

- ให้นักศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเรื่องประวัติและผลงานของพระเจ้าออดโ狄ที่ 1 กับจักรพรรดิโรมันอันติกซิสท์แห่งประชาชาติเยอรมัน
- ให้นักศึกษาวิเคราะห์ว่า การที่พระเจ้าออดโ狄ที่ 1 มีฐานะเพิ่มขึ้นเป็นจักรพรรดิของจักรพรรดิโรมันอันติกซิสท์ของประชาชาติเยอรมัน มีผลต่อสังคมเช่นไร
- ให้นักศึกษาวิเคราะห์ความสำคัญของเอกสารป็อดอม ไอซิดอร์เรียน (Pseudo Isidorian Collection) ว่ามีความสำคัญต่อคริสต์ศาสนอย่างไร
- ให้นักศึกษาอธิบายความขัดแย้งระหว่างพระเจ้าเอเนร์ที่ 4 กับสันตะปาปาเกรเกอร์ที่ 7 และผลกระทบจากการณ์นี้

ภาพพระเจ้าออดโ狄ที่ 1 ค.ศ. 936-973

3. พัฒนาการธุรกิจประชานาตีในดินแดนอิตาลี

ดินแดนอิตาลีเดิมโภคธรรมและอยู่อ่อนแอมากหลังจากสันตะปาปาปานิโคลัสผู้ยิ่งใหญ่ (Nicholas, The Great B.C. 858-867) สืบราชบัลลังก์ ดำเนินสันตะปาปา ตอกย้ำกับบรรทัดฐานนำที่ทุจริตและไม่มีความสามารถ ประกอบกับรัฐบาลกลางไม่เข้มแข็งมีการซึ่งอ่านใจกันอย่างกว้างขวางในอิตาลี และมีการรุกรานจากภายนอก คือ พากมุสติมหาราชได้ พากแมกยาร์กังหนีอ และพากไวกิงส์จากทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ดินแดนอิตาลีในปลายศตวรรษที่ 9 และศตวรรษที่ 10 จึงมีแต่ความวุ่นวาย ไม่มีผู้ใดมีอำนาจอย่างแท้จริงที่จะเรียกได้ว่าเป็นรัฐบาลอิตาลีอย่างเช่นฝรั่งเศสหรือเยอรมัน

พระเจ้าออดโตกที่ 1 แห่งเยอรมันเสร็จไปอิตาลี โปรดให้สันตะปาป้าจอห์นที่ 12 (Pope John XII) ซึ่งเป็นสันตะปาป้าที่ไม่มีอำนาจและพระจาริยาภัตติไม่ค่อยดี ทำพิธีสวมมงกุฎถวายดำเนิน จักรพรรดิให้แก่พระเจ้าออดโตกที่ 1 ใน ค.ศ. 962 และประกาศตั้งจักรพรรดิอิตาลีขึ้นใหม่ เรียกว่า จักรพรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ของประชาชนด้วยเยอรมัน (Holy Roman Empire of The German Nation) โดยเพื่อมีอำนาจในการเมือง ของเยอรมันและอิตาลีเข้าด้วยกัน พระเจ้าออดโตกที่ 1 เรียกประชุมขุนนาง อิตาลีประท่องค์เป็นจักรพรรดิอิตาลีด้วยมิสิทธิ์ที่จะเสือกและแต่งตั้งสันตะปาป้าด้วยพระองค์เอง ที่นี่จึงเป็นจักรพรรดิที่ไม่ใช่จักรพรรดิที่มาจากประเทศต่างๆ ที่เป็นของขวัญจากประเทศต่างๆ จึงเป็นอันว่าดำเนินสันตะปาปา จะได้รับเลือกจาก ท้ายทั้งต่างๆ ของพระเจ้าออดโตกที่ 1 และเป็นการยืนยันว่าดำเนินสันตะปาปา ไม่เป็นอิสระอิสระ ต่อไป

ในระยะเวลาเดียว ก็มีอิตาลีจะถูกกล่าวถึงในแฟชั่นการค้าที่มีความเจริญมาก ได้แก่ เมือง เวนิส ซึ่งเป็นเมืองท่าค้าขายสำคัญตั้งอยู่บนชายฝั่งอาเตรียติค และมีเมืองอื่นๆ ที่เป็นศูนย์กลางทาง การค้าที่สำคัญคือ เมืองเจนัว และปิซา ซึ่งอยู่บริเวณที่ทางทะเลสมุทรอิตาลี นอกจากนี้ เร่องของ อิตาลียังกล่าวถึงบทบาทของสันตะปาปาและคริสต์ศาสนานี้ มีอิทธิพลต่อประชาชนในยุคกลางทุก ด้านทั้งด้านการเมือง การปกครอง การค้าประเทศ เศรษฐกิจและสังคม

กล่าวสรุปได้ว่า ความอ่อนแอมากและความแตกแยกภายในอิตาลี ความอุดมสมบูรณ์ของดินแดน ความเป็นศูนย์กลางความเจริญของจักรพรรดิและศาสนาในอิตาลี ทำให้ดินแดนอิตาลีเป็นที่ต้องการ ของประเทศเพื่อนบ้านที่เข้มแข็ง เช่น เยอรมัน และฝรั่งเศส ทำให้การรวมชาติอิตาลีสำเร็จ และ ยุ่งยากมากในเวลาต่อมา

กิจกรรมการเรียนที่ 3

ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมความสัมพันธ์ระหว่างอิตาลีและจักรวรรติโรมัน อันศักดิ์สิทธิ์

4. พัฒนาการสร้างชาติในดินแดนอังกฤษ

อังกฤษเดิมเป็นมณฑลหนึ่งของจักรวรรติโรมัน ในสมัยที่ก่อตั้งทัพโรมันปักครองอังกฤษเป็นระยะแห่งสันติ (Pax Romana) อังกฤษมีความเจริญมาก โรมันปักครองอังกฤษในฐานะมณฑลหนึ่งของจักรวรรติ โดยใช้ระบบการปักครองทางอ้อม (Indirect rule) คือ ให้ชาวเมืองบันเกราะอังกฤษปักครองกันเอง ส่วนโรมันจะคุ้มครองทางภูมิศาสตร์ และดำเนินการทางการค้าห่วงโรมันเป็นตำแหน่งสูงสุดในการปักครอง โดยมีหน้าที่รักษาความสงบและเก็บภาษีเป็นสำคัญ ศาสนาริสต์ได้เผยแพร่บันเกราะอังกฤษ ด้วยในการยึดครองของโรมัน

กลุ่มชนที่อาศัยอยู่บนเกาะอังกฤษ คือพวกลเคลต์ (Celts) หรือบริตัน (Britons) มีถิ่นฐานเดิมอยู่ทางตะวันตกของดินแดนเยอรมัน เข้ามาตั้งหลักแหล่งครึ่งแรกอยู่ทางใต้และทางตะวันออกของเกาะอังกฤษ ต่อมาในศตวรรษที่ 5 เมื่อจักรวรรติ โรมันตะวันตกเสื่อมสลาย เกาะอังกฤษถูกละเมียดลองเมืองกับการรุกรานของพวกลชนเยอรมัน พวกลองเกลต์ (Angles) พวกลเซกซอน (Saxon) และพวกลูต์ (Jutes) ซึ่งได้ขึ้นมาพวกลเคลต์ไปทางตะวันตกและเหนือของอังกฤษ ต่อมาเรียกว่า พวกลพิคต์ (Picts) และสก็อต (Scots) ส่วนพวกลอยู่ทางใต้เรียกว่าพวกลบริตัน (Britons)

พวกลชนรายชนเยอรมันทั้ง 3 กลุ่ม ไม่ประสบความสำเร็จมากนักในการปักครองเกาะอังกฤษ เพราะขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ดินแดนที่ยึดครองแบ่งออกเป็น 7 แคว้นสำคัญ

พวกลูต์ ปักครองแคว้นเคนต์ (Kent)

พวกลเซกซอน ปักครองแคว้นอีสsex (Essex) ซัสเซก (Sussex) และเวสเซก (Wessex)

พวกลองเกลต์ ปักครองแคว้นอีส แองเกลีย (East Anglia) เมอร์เซีย (Mercia) และนอร์ฟกอร์มเบรีย (Northumbria)

ในศตวรรษที่ 9 พวกลเดนส์ (Danes) เข้ามารุกรานเกาะอังกฤษอย่างหนัก พระเจ้าอัลเฟรด ยูธิลี่ใหญ่ (Alfred, The Great, C.S. 871-877) แห่งอาณาจักร盎กอส-เซกซอน เป็นผู้นำ

สำคัญในการป้องกันการรุกรานของพวากเดนส์ แต่พระองค์ปราบชัย ไม่อาจขึ้นได้พวากเดนส์ออกจาก เกาะอังกฤษได้ ผลของการสู้รบยุติด้วยสัญญาเวมอร์ (Treaty of Wedmore) พระเจ้าอัลเฟรด มอบดินแดนทางตะวันออกเฉียงเหนือให้พระเจ้ากุธรุม (Guthrum) กษัตริย์เดนส์ปักครอง จาก สัญญาเวมอร์อังกฤษถูกแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ ภาคใต้และตะวันตกถูกปักครองโดยพวากแองโกล-แฟรงซ์ ส่วนภาคเหนือและตะวันออกถูกปักครองด้วยพวากเดนส์

อังกฤษภายใต้การปกครองของพวากแองโกล-แฟรงซ์

การปกครองและระบบกษัตริย์

เกาะอังกฤษมีการปกครองคล้ายๆ อาณาจักร ได้พัฒนามาเป็นระบบการปกครองด้วยการ รวมเป็นอาณาจักรเดียวภายใต้การนำของพวากแองโกล-แฟรงซ์ ระบบกษัตริย์ไม่ได้เป็นแบบ สมบูรณาญาสิทธิราชย์เดิมที่นัก เพราะถูกจำกัดด้วยการปกครองท้องถิ่น กษัตริย์สำคัญคือ พระเจ้าอัลเฟรดมหาราช (Alfred, C.R. 871-899) พระองค์ได้ปรับปรุงการ ปกครองบ้านเมืองให้มีความเจริญ จัดระเบียบกองทัพใหม่ สร้างกองคงทัพเรือให้เข้มแข็งจนทำให้พระองค์ ได้ชื่อว่าเป็นผู้สถาปนากรองทัพเรืออังกฤษ ด้านการศึกษาได้ส่งเสริมให้มีการแปลหนังสือภาษาละติน มาเป็นภาษาอังกฤษ เริ่มมีการบันทึกพึงความคุ้มครองของพวากแองโกล-แฟรงซ์ จัดทำประมวลกฎหมาย ด้านศาสนามีในตรีที่ตีกับโรม บูรณะปฏิสังขรณ์ใบสกินหาร ด้านเศรษฐกิจจัดทำระบบการเก็บภาษี เรียกเก็บเงินจากที่ดินทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เก็บภาษีพิเศษเรียกว่า ภาษีเดนเกล็ด (Danegeld)¹ เป็นภาษีที่ดิน เรียกเก็บทั่วราชอาณาจักรเพื่อนำมาบำรุงกองทัพไว้ต่อสู้ป้องกันภัย จากพวากเดนส์ นอกจากนี้ยังมีการเก็บเงินธรรมเนียมค่าปรับใหม่จากศาลมหั้นถิน พระเจ้าอัลเฟรด ได้ชื่อว่าเป็นกษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์อังกฤษ สร้างความเจริญให้อังกฤษ โดยเฉพาะการ ผสมผสานธรรมะระหว่างพวากแองโกล-แฟรงซ์กับพวากเดนส์

สภาราษฎร์แกเอย์ (Witenagemot) หรือสภาราษฎร์ (Witan) สมาชิกของสภาราษฎร์ คือ พวากขุนนาง ผู้ช่วยที่ดิน และพวากพระ มีตำแหน่งเป็นเคาน์ต ได้รับการเลือกจากกษัตริย์ มีหน้าที่ให้ความ บริการกษัตริย์ในการขอร้องกฎหมายปักครองประเทศ ในบางสมัยสมาชิกท่านหน้าที่เลือกและ

¹ Stephenson, PP.311-2.

โดยดูอนกษัติริย์ด้วย และทำงานเป็นศาสสูตรของแผ่นดิน

การปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองของพวก盎格ล-แซกซอน มีลักษณะเป็นการกระจายอำนาจ (Decentralization) รัฐบาลท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการปกครองประเทศ มีลำดับชั้นดังนี้

มณฑล (Shire) มีผู้อ่าาุส (Eldermen) เป็นผู้คุ้มครองคลาสเล่าที่ เช่น ผู้แทนของกษัติริย์ที่ส่งมาปกครองท้องถิ่น ต่อมากลายเป็นตำแหน่งสืบตามสายโลหิต หรือเป็นคนในมณฑลที่ได้รับเลือกตั้งสถานที่ประชุมบริการกิจกรรมของมณฑล เรียกว่า เชิร์มoot (Shiremoor)

เมือง (Hundred) แต่ละเมืองประกอบด้วยเมืองหลายเมือง แต่ละเมืองจะมีสภาเมือง สมาชิกของสภาเมืองถูกเลือกจากพวกราชชน ท่าน้ำที่เป็นคนรัฐบาลท้องถิ่น โดยมีอันเรต รีฟ (Hundred Reeve) เป็นประธาน

หมู่บ้าน (Village) มีผู้ใหญ่บ้าน (Reeve) เป็นผู้ปกครองคนในหมู่บ้าน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นชาวไร่ชาวนา มีสารวัตร (Best Men) อีก 4 คน เป็นผู้ช่วยดูแลหมู่บ้าน

จังหวัด (Borough) เป็นหน่วยการปกครองอีกแบบหนึ่ง ที่จัดขึ้นด้วยความยินยอมของพวกราชชนที่ดิน ซึ่งโดยปกติคือพระเจ้าแผ่นดิน การปกครองมีคณะกรรมการจังหวัดเป็นผู้ปกครอง เรียกว่า เบอร์กส (Burgess) จำนวน 12 คน โดยคนในจังหวัดเป็นผู้เรียกเข้ามา มีลักษณะสำคัญคือ มีลักษณะเป็นการเมืองและในแต่ละปีต้องส่งเดินก้อนไปให้พระเจ้าแผ่นดิน

ต้นกำเนิดหมายและการศาล

พวก盎格ล-แซกซอน ใช้กฎหมายและการศาลแบบเก่าของพวกราชชนเยอรมันที่นิยม การแก้แค้นเป็นการรักษาความยุติธรรม บทลงโทษ มีการดำเนิน คุยไฟ และสาบานตน ต่อมาได้มีศาลทุกระดับ เช่น ศาลณฑล ศาลเมือง และศาลท้องถิ่น พวกราชชนทุกคนมีสิทธิเข้าฟังคำพิพากษาได้

กฎหมายสำคัญ ได้แก่ กฎหมายที่ดิน เพราะเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการดำรงชีวิตและการปกครองอาชีพของคนในสมัยนั้น ที่ดินมีอยู่ 3 แบบ

ที่ดินของครอบครัว (Folkland) บุตรทุกคนมีสิทธิครอบครองที่ดินร่วมกันเมื่อปิดเสียชีวิต บุตรไม่มีสิทธินำไปขาย

ลิกธ์ในการใช้ที่ดิน (Bookland) บุคคลไม่ได้เป็นเจ้าของที่ดิน แต่เป็นผู้มีสิทธิในการใช้ที่ดิน ซึ่งเกิดเป็นครัวเรือนเมื่อทางศาสนาให้บุคคลนำที่ดินไปใช้ประโยชน์

ลิกธ์ในการเช่าซื้อที่ดิน (Loanland) บุคคลที่ถือที่ดินประจำหนี้ มีสิทธิทำผลประโยชน์ในที่ดิน แต่ไม่มีสิทธิเหนือที่ดินเดิมที่เพาะไม้สำราญซึ่งข้อดินนี้ได้

ด้านสังคม

สภาพสังคมพัฒนามาจากระบบทหาร สังคมจึงมีลักษณะเปลี่ยนแปลงได้่าย ต่อมาจากการแบ่งชนชั้นทางสังคม มีพระมหากษัตริย์เป็นชนชั้นสูงสุด ชนชั้นสูง ได้แก่ ขุนนางและพระที่มีที่ดินจำนวนมาก ชนชั้นต่ำมีหลายจำพวก ได้แก่

พวกเทนส์ (Thanes) คือ พวกคนใช้หรืออูกจ้าง อาจจะมีที่ดินบ้างที่ได้รับมาจากกษัตริย์ เป็นบำเหน็จความชอบในการเป็นทหาร

พวกคอร์ (Churil) คือ พวกซ่างฝีมือและพวกลือที่ดินทำกินอิสระ

พวกเซป (Serf) คือ พวกที่ติดที่ดินอยู่ที่อยู่ไม่ได้ ต้องทำงานให้แรงงานให้เจ้าของที่ดิน

พวกกาส (Thrall) คือ พวกชนชั้นต่ำสุดในสังคม ได้แก่ พวกเซลล์ศึก หรือบุคคลที่ถูกศาลมัดสินให้เป็นทาส

ด้านเศรษฐกิจ

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีการทำนาโล่ง (Open Field System) และ การทำนาแบบ 3 แปลง (Three-fields System) เผื่อนเตียงกับดินแดนอื่นๆ บนภาคพื้นยุโรป

การเข้ามา มีอำนาจของพวกนอร์มันในอังกฤษ

หลังจากสมัยของพระเจ้าอัลเฟรดมหาราชสืบพำนัมไปแล้ว พวก盎格โกล-แซกซอนยังคงมีอำนาจในอังกฤษจนถึงศตวรรษที่ 10 จึงเริ่มขยายไปด้วยการรุกรานของพวกเดนส์อีกสองหนึ่งในปลายศตวรรษที่ 10 ในที่สุดพวก盎格โกล-แซกซอนปราบชัยแก่พวกเดนส์พระเจ้าดันบุตมหาราช (Danute, The Great, ค.ศ. 1017-1037) กษัตริย์เดนมาร์กและนอร์เวย์ได้รับตำแหน่งกษัตริย์อังกฤษด้วย อังกฤษจึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรสแกนดิเนเวีย พระเจ้าดันบุตเป็นกษัตริย์ที่มีความสามารถ ถึงแม้ว่าจะปกครองอังกฤษในช่วงสั้น แต่ได้สร้างความเจริญให้แก่สถาบัน

การปักครองและการบริหารของอังกฤษให้มีประสิทธิภาพอย่างกว้างขวาง พระองค์ไม่ได้เปลี่ยนแปลงหรือทำลายสถาบันหรือชนบทรวมเนื่องประเพณีและศิลปกรรมใดๆ ของอังกฤษ นับว่าเป็นการปักครองของพากอนารยชนทางเหนือที่ก่อให้เกิดผลดีให้แก้อังกฤษอย่างมาก เมื่อพระเจ้าตูมหาราชสืบพระชนม์ใน ค.ศ. 1035 โกรสได้ปักครองอังกฤษและมีความสามารถ อังกฤษจึงได้เชิญพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดผู้สารภาพมาป (Edward, The Confessor, ค.ศ. 1042-1066) เสื้อสายแองโกล-แซกซอน ให้เป็นกษัตริย์อังกฤษ พระเจ้าเอ็ดเวิร์ดมีพระมารดาเป็นชาวนอร์มัน ซึ่งทำให้ชุนนางนอร์มันมีอิทธิพลมากในราชสำนักอังกฤษ นอกจากนี้มีข่าวว่า พระองค์ สัญญาภัยบิลเดียมดยุคแห่งนอร์มันดี (William, Duke of Normandy) ให้เป็นนายาหของพระองค์ ทำให้ชุนนางแองโกล-แซกซอนของอังกฤษที่เคยให้การสนับสนุนพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดไม่พอใจ ในปลายสมัยของพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดเกิดการจลาจลรุนแรงขึ้น โดยมีจุดประสงค์จะขับไล่ชุนนางนอร์มัน ออกจากราชสำนักอังกฤษ ในที่สุดเอิร์ลกอตวิน แห่งเวสsex (Earl Godwin of Wessex) สามารถจัดอิทธิพลของพากอนนอร์มันได้ ใน ค.ศ. 1066 พระเจ้าเอ็ดเวิร์ดสืบพระชนม์โดยไม่มีนายาห ชุนนางอังกฤษพร้อมใจอัญเชิญชาโรล กอตวินขึ้น (Harold Godwinson) บุตรของเอิร์ลกอตวินให้เป็นกษัตริย์อังกฤษ แต่ถูกคัดค้านจากวิลเดียม ดยุคแห่งนอร์มันด้วยได้ช่วยชาโรลให้พ้นอันตราย จากเรือแทก ชาโรลได้สถาบันว่าจะยอมเป็นวัลชาติของวิลเดียม และช่วยให้วิลเดียมได้บลลังก์อังกฤษ เพราะฉะนั้นถ้าชาโรลยอมรับตำแหน่งกษัตริย์อังกฤษก็เป็นการลงเม็ดสัญญา ดังนั้นใน ค.ศ. 1066 วิลเดียมจึงยกทัพมายังเกาะอังกฤษ เอาชนะกองทัพชาโรลได้ที่เมืองไฮสติง (Hastings) และเดินทัพเข้ามาตอนดอน ในที่สุดชุนนางอังกฤษยอมรับวิลเดียมให้เป็นกษัตริย์อังกฤษ เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม ค.ศ. 1066 พระองค์จึงได้นำมาว่า พระเจ้าวิลเดียมที่ 1 ผู้พิชิต (William I, The Conqueror, ค.ศ. 1066-1087)¹ นับว่าเป็นการเริ่มต้นการปักครองของพากอนนอร์มันในอังกฤษ ในศตวรรษที่ 11 อังกฤษอยู่ภายใต้การปักครองของพากอนนอร์มันระหว่าง ค.ศ. 1066-1154

การเมืองการปักครอง

กษัตริย์วิลเดียมที่ 1 แห่งอังกฤษต้องใช้กับการต่อต้านมีการรบยกชุนนางท่องถิ่น พระเจ้าวิลเดียมที่ 1 ต้องทำการปราบปรามอย่างรุนแรง เมื่อยังที่ติดแห่งได้พระองค์จะนำมาแบ่งให้แก่พากอนนอร์มัน มีผลทำให้ชุนนางแองโกล-แซกซอน ย่อลงมาลงเป็นการลดอำนาจชุนนางท่องถิ่น ทำให้อำนาจกษัตริย์เพิ่มมากขึ้น เป็นการรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง (Centralization)

¹ Stephenson, P.311.

อิทธิพลนี้ อย่างไรก็ตาม พระเจ้าวิลเลียมที่ 1 ได้อาระบการปกครองแบบฟิวเดลล์ (Feudalism) จากยุโรปมาใช้ในอังกฤษ คือ ระบบการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมที่มีพื้นฐานหรือข้อ อุกพันธุ์ระหว่างเจ้า (Lord) กับข้า (Vassal) โดยมีที่ดิน (Fief) เป็นพันธะอุกพันธุ์ สำคัญ แต่ขณะเดียวกันอำนาจส่วนกลางยังคงอยู่ในมือของกษัตริย์ พระเจ้าวิลเลียมที่ 1 ทรงถือว่าพระองค์เป็น เจ้าแผ่นดินอังกฤษตามหลักการปกครองแบบฟิวเดลล์และสิทธิ์แห่งชัยชนะ นับว่าเป็นการเริ่มการปกครองแบบピรามิด (A Pyramid of Power) จุดยอดของระบบพิวเดลล์ของพากนอร์มันที่ใช้ใน อังกฤษ คือ การให้สิทธิ์ผู้ต่อๆ แก่ชุมชนเจ้าของแม่น้ำที่ทำให้มกษัตริย์ เป็นสถาเดตุให้เกิดการ แข่งขันแก่งแย่งอำนาจระหว่างกษัตริย์กับชุมชนทางตอนเหนือ

พระเจ้าวิลเลียมที่ 1 ยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีหลายอย่างของพากนองโกล- เชกชอน เช่น สถาบันอาเกโนม์ ซึ่งเปลี่ยนรูปมาเป็นสถาบันการแผนต้น (The Great Council) ซึ่งเป็นสถาบันชุมชนทางฝ่ายใหญ่และพระราชาคนหนึ่ง

การปกครองส่วนภูมิภาค

มีลักษณะเป็นเดียวภาคในการปกครองของพากนองโกล-เชกชอน เพียงแต่มีการแต่งตั้งเชอเรฟ (Sheriff) ไปควบคุมดูแลอีกทอดหนึ่งชุมชนท้องถิ่นไม่มีอำนาจอิสระในการปกครองคนของอย่างเดิมที่

พระเจ้าวิลเลียมที่ 1 ทรงควบคุมเจ้าและชุมชนเมื่อพระองค์เริ่มปกครองประเทศ เช่น ห้าม การสร้างปราสาทโดยพลการ พระองค์โปรดให้มีการสร้างปราสาทตามหัวเมือง ต่างๆ เพื่อ ควบคุมชุมชนท้องถิ่นอย่างใกล้ชิด รวมทั้งการสร้างหอคอยแห่งลอนดอน (Tower of London) ห้ามมีกองทัพส่วนตัว ห้ามศาลมิวเตลพิจารณาคดีอาญา ในค.ศ. 1087 พระองค์เชิญให้ชุมชน ทั้งหมดเข้าเฝ้า และทำพิธีถวายคำสาบย์ปฏิญาณว่าจะจะรักภักดีต่องกษัตริย์เป็นสำคัญที่สุด ทำให้ อำนาจและฐานะของกษัตริย์มั่นคงยิ่งขึ้น

ด้านเศรษฐกิจและการค้า

พระเจ้าวิลเลียมที่ 1 โปรดให้มีการสำรวจสำมะโนครัวครั้งใหญ่ในอังกฤษ ใน ค.ศ. 1086 มี การเก็บบันทึกเป็นหลักฐาน เรียกว่า ดูมส์เดย์ บุค (Domesday Book) เป็นเอกสารที่เขียนลงที่ เจ้าของที่ดินจะต้องเปิดเผยทรัพย์สินต่างๆ ที่อยู่ในความครอบครองทั้งหมด มีผลทำให้พระเจ้า วิลเลียมที่ 1 สามารถพิจารณาจัดเก็บภาษีที่ดินได้อย่างรอบคอบ

การเก็บภาษี สถาจัดเก็บภาษีทั่วไปประจำ จัดทำให้รัฐกุมมากขึ้น ภาษีที่เก็บในสมัยนี้ได้แก่ภาษีทอตเลจ (Tallage) เป็นภาษีเก็บจากชาวนา

ภาษีคารูเกจ (Carucage) เป็นภาษีที่ดินที่เก็บจากการเพาะปลูกได้ทุกๆ 100 เอเคอร์ เก็บภาษีนี้แทนภาษีเดนกิลต์ที่ยกเลิกไป

ภาษีสคูเทจ (Scutage)¹ เป็นภาษีที่พ王พระเสียให้แก่รัฐบาลแทนการเข้ามารับใช้ด้วยตน เองตามระบบพิวตล

ภาษีชาลาติน ไทร์ (Saladin Tithe) เป็นภาษีที่เก็บเพื่อนำไปใช้ในสังคมครุฑ์ เพื่อต่อสู้ กับชาลาติน ผู้นำของเซลจุก เทอร์ก โดยจะเก็บ 1 ใน 10 ของผลประโยชน์ต่อปี และเก็บจาก ทรัพย์สินที่เคลื่อนย้ายได้

เมื่อพระเจ้าวิลเลียมที่ 1 ปกครองอังกฤษ พระองค์จะแบ่งที่ดินออกเป็นหลายส่วนดังนี้

ที่ดิน 1 ใน 6 ของที่ดินทั้งหมดเป็นที่ดินส่วนพระองค์

ที่ดิน 1 ใน 2 ให้พ王ชนชั้นนำร่วมก็อกรอง

ที่ดิน 1 ใน 4 ให้พ王พระบุตรของ

ส่วนที่ดินที่เหลือคืนให้แก่เจ้าของเดิม

ด้านศาสนา

พระเจ้าวิลเลียมที่ 1 ปฏิเสธการเป็นวัดชาลของสันตะปาปา เพราะต้องการให้การปกครอง อังกฤษของพระองค์ศักดิ์ศิริ² ต้องการควบคุมการแต่งตั้งพระราชาคณะในอังกฤษ คำสั่งของ สันตะปาปา จะต้องผ่านการอนุมัติจากกลัชต์ริย์ จึงจะมีผลบังคับใช้ในอังกฤษ ศาสนาจะขึ้นไปสู่ ข้าราชการซึ่งผู้ใหญ่โดยไม่ได้รับอนุญาตจากกลัชต์ริย์ไม่ได้ วัดในดินแดนอังกฤษจะนับถือสันตะปาปา ของคิทใหม่โดยกลัชต์ริย์ไม่อนุญาตไม่ได้ พระเจ้าวิลเลียมที่ 1 ทรงยอมศาสนาเพียงอย่างเดียว คือ การ ส่งเงินไปให้โรมฯ เท่านั้น พระเจ้าวิลเลียมที่ 1 ทำการแข่งขันเพื่อศาสนาได้สำเร็จ พระองค์เป็นกลัชต์ริย์ ที่เข้มแข็งและมีباทหลวงแลนฟรัง (Lanfranc) ซึ่งดำรงตำแหน่งอาร์คบิชอปแห่งแคนเทอร์เบรี ประมุขทางศาสนาในอังกฤษเป็นผู้สนับสนุน นอกจากนี้ สถาปัตยกรรมศาสนาอังกฤษมีส่วน ช่วยสำคัญที่ทำให้อำนาจสันตะปาปามีสามารถบังคับอังกฤษได้

¹ Stephenson, PP.360-5.

กฎหมายและการศาล

กฎหมายที่ออกโดยสภานิติบัญญัติ (The Great Council) เรียกว่าพระราชบัญญัติ (Statute) ซึ่งมีความสำคัญที่สูง ส่วนกฎหมายที่ออกโดยกษัตริย์หรือองค์มนตรีสภา (Privy Council) เรียกว่า พระราชกำหนด (Ordinance) มีผลบังคับใช้ แต่จะถูกเลิกพระราชบัญญัติไม่ได้

กฎหมายการเก็บภาษีเป็นไปตามระบบพิวต์ล็อก

ศาลเมือง 4 ประเภท

1. ศาลท้องถิ่น เช่น ศาลมณฑล (Court of Shire) ศาลร้อย (Court of Hundred)
2. ศาลพิวต์ล็อก หรือศาลแม่นเนอร์ (Feudal หรือ Manorial Court) มีเจ้าของที่ดิน (Landlord) เป็นผู้พิพากษา ศาลพิวต์ล็อกส่วนใหญ่พิจารณาคดีแพ่งเท่านั้น
3. ศาลหลวง แบ่งเป็น ศาลหลวงสัญจร จัดตั้งขึ้นโดยครัวในท้องถิ่นที่มีคดีเกิดขึ้น

ศาลหลวงมีหน้าที่สำคัญ 3 อย่าง

- 3.1. เป็นศาลมีคุ้มครอง เมื่อคู่กรณีไม่พอใจการตัดสินของศาลอื่นๆ มีสิทธิยื่นฎีกามายัง ศาลหลวงได้
  - 3.2. พิพากษาคดีระหว่างหัวหน้าถือที่ดิน (Tenants in Chief)
  - 3.3. พิพากษาคดีสำคัญๆ เช่น คดีอาญา ซึ่งถือว่าเป็นการทำลายความสงบสุข ของแผ่นดิน
4. ศาลศาสนา พิพากษาเด谱ะคนในศาสนา โดยมีบทลงโทษไม่หนักมากและไม่มีการตัดสินโดยประหาร

อังกฤษภายใต้การปกครองของราชวงศ์เพลนกาวิเน็ต

พระเจ้า忏悔王ที่ 2 (Henry II, ค.ศ. 1154-1189)¹ เป็นกษัตริย์อังกฤษได้กรรมสิทธิ์ ครอบครองที่ดินกว้างขวาง เมื่อจากการรับมรดกและการอภิเษกสมรส การได้ดินแดนจำนวนมาก

¹ Easton, P.715.

ในฝรั่งเศส เช่น แคว้นนอร์มังดีจากพรมแดนด้านตะวันออก แคว้นอองซูจากพรมแดนตะวันตก แคว้นบัวตู օคิวແตน และทัศนาซึ่งจากการอภิเษกกับเจ้าหญิงอีสต์เนอร์แห่งօคิวແตน ได้แคว้นบริการนี้จากการรุบ ดินแดน เหล่านี้รวมเรียกว่า จักรวรรดิเพลนทาจิเน็ท (Plantagenet Empire) นอกจานี้ พระเจ้าเยนรีที่ 2 มีอำนาจเหนือแคว้นเวลส์ ไอร์แลนด์ และสกอตแลนด์ ก่อตัวได้ร้า พระเจ้าเยนรีที่ 2 เป็นกษัตริย์ อังกฤษที่มีฐานะเป็นข้า (Vassal) ของกษัตริย์ฝรั่งเศส แต่เมื่อดินแดนมากกว่ากษัตริย์ฝรั่งเศสที่มีฐานะเป็นเจ้า (Lord) ของพระเจ้าเยนรีที่ 2 ในดินแดนฝรั่งเศส

พระเจ้าริชาร์ดที่ 1 หรือพระเจ้าริชาร์ดใจสิงห์ (Richard I หรือ Richard, The Lion-Hearted, ค.ศ. 1189-1199)¹ เป็นกษัตริย์อังกฤษที่มีชื่อเสียงทั่วยุโรป เพราะเสด็จไปทำสงคราม ครูเสดครั้งที่ 3 (The Third Crusade, ค.ศ. 1189-1192) พระองค์ใช้ชีวิตส่วนใหญ่ในยุโรปมากกว่า อัญในประเทศอังกฤษ นอกจานี้ทรงถูกจับเป็นนักโทษของกษัตริย์เยนรีที่ 6 แห่งเยอรมัน หลังกลับจากสงครามครูเสดเป็นเวลา 2 ปี ตั้งแต่ ค.ศ. 1192-1194 ชาวอังกฤษต้องได้ตัวพระองค์ คืนมา การบริหารประเทศอังกฤษส่วนใหญ่จะอยู่ในอำนาจของเจ้าชายจอห์น พระอนุชา ลักษณะ การปกครองอังกฤษสมัยนี้มีลักษณะเป็นแบบคู่ (Dual Monarchy) ประชาชนไม่พอใจ กลุ่มชนนำ ที่บิยมพระเจ้าริชาร์ดหน้าโคลิวลส์เลียม ลองชัม (William Longchamp) และอิวเบิร์ต วอเตอร์ (Hubert Walter) ต่อต้านรัฐบาลของเจ้าชายจอห์น เกิดเป็นนานาภัยอิงประวัติศาสตร์สำคัญคือ เรื่องโรบินฮู้ด (Robinhood)

พระเจ้าจอห์น (John, ค.ศ. 1199-1216) ได้เป็นกษัตริย์อังกฤษต่อจากพระเจ้าริชาร์ดที่ 1 โดยการกำรงำน้ำด้วยราชสมบัติกับเจ้าชายอา瑟 ดยุคแห่งบริطا尼 (Arthur, Duke of Brittany) พระเชษฐาของคิงโอลิฟร์ดีรับการช่วยเหลือจากพระเจ้าฟิลิปที่ 2 แห่งฝรั่งเศส เจ้าชายอาเธอร์ถูก ประหารชีวิตใน ค.ศ. 1203 พระเจ้าฟิลิปที่ 2 ในฐานะเจ้า (Lord) เรียกพระเจ้าจอห์นในฐานะข้า (Vassal) เพราะถือครองที่ดินในฝรั่งเศส มาได้ส่วน แต่พระเจ้าจอห์นปฏิเสธ พระเจ้าฟิลิปที่ 2 จึงประกาศยึดครองดินแดนของอังกฤษในฝรั่งเศส พระเจ้าจอห์นไม่สามารถต่อสู้ได้ จึงต้องเสีย จักรวรรดิเพลนทาจิเน็ท ได้แก่ แคว้นนอร์มังดี อองซู บัวตู օคิวແตน ทัศนา แหล่งบริทานี ใน ค.ศ. 1204 ทำให้อังกฤษเสียเกียรติมาก แต่ก็มีผลทางอ้อมคือ ทำให้ชุมชนอังกฤษเด็กสนใจดินแดน ในยุโรป และหันมาสนใจเหตุการณ์ภายในอังกฤษมากขึ้น

¹ Easton, P.716.

ต่อมาพระเจ้าจอห์นมีเรื่องทะเลาะวิวาทกับสันตะปาปาอินโนเซนต์ที่ 3 (Innocent III) เนื่องจากพระเจ้าจอห์นปฏิเสธที่จะยอมรับสังฆราชสตี芬 แลงตัน (Stephen Langton) เป็นอาร์คบิชอปแห่งแคนเทอร์เบรีย ใน ค.ศ. 1204 สันตะปาปาอินโนเซนต์ที่ 3 ได้ประกาศให้ประเทศอังกฤษเป็นดินแดนออกศาสนา (Interdict) พระเจ้าจอห์นก็ยังไม่เชื่อฟัง กลับบริบทพิธีสืบสานพระบาทหลวงที่เข้าข้างสันตะปาปา ดังนี้ ใน ค.ศ. 1206 สันตะปาปาจึงขึ้นเลี้ಪะเจ้าจอห์น ออกจากศาสนา (Excommunicate) และประกาศถอนพระเจ้าจอห์นออกจากตำแหน่งกษัตริย์ โดยให้พระเจ้าฟิลิปที่ 2 แห่งฝรั่งเศสเป็นผู้ดำเนินการลงโทษ พระเจ้าฟิลิปที่ 2 เตรียมตัวมาปราบปรามอังกฤษ พระเจ้าจอห์นต้องเผชิญกับการแข่งขันของชนวนภาษาในประเทศ ในที่สุดพระองค์ต้องเสด็จไปขออภัยต่อสันตะปาปา ใน ค.ศ. 1213 และยอมรับและดันเป็นอาร์คบิชอป

หลังจากเหตุการณ์ด้านศาสนาเรียบร้อยแล้ว พระเจ้าจอห์นคิดทำสังคมกับฝรั่งเศส เพื่อเอาดินแดนที่เสียไปคืนมาใน ค.ศ. 1214 อังกฤษประกาศสังคมกับฝรั่งเศส อังกฤษต้องการเงินจำนวนมาก จึงต้องมีการเก็บภาษีเพิ่มมากขึ้น แต่พวกเจ้าและชุนนางอังกฤษไม่ร่วมมือด้วย เพราะไม่เห็นทางที่จะรักษาดินแดนในฝรั่งเศสไว้ได้ เมื่อพระเจ้าจอห์นยืนยันต้องการเอาเงินเพิ่ม พวกเจ้าและชุนนางอังกฤษได้ร่วมมือกัน บังคับพระเจ้าจอห์นให้เข็นสัญญาในเอกสารสำคัญที่เรียกว่า **มหาบัตรแมคนา คาร์ดา (Magna Carta)**¹ เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 1215 มีข้อความสำคัญที่เป็นรากฐานของประชาธิปไตยอังกฤษ เน้นถึงเสรีภาพของประชาชน ทุกคนมีฐานะเท่าเทียมกัน ด้านกฎหมาย มีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยระบบลูกชุน การเก็บภาษีพิเศษนอกเหนือจากระบบพิเศษจะต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาบริหารแผ่นดิน (The Great Council) พระเจ้าแผ่นดินจะไม่มีอำนาจไม่จำกัดอีกต่อไป นอกจากนี้ข้อความบางตอนไม่เด่นชัด ท่ากับเปิดโอกาสให้คนรุ่นหลังได้ขยายความเที่ยวกับเสรีภาพและประชาธิปไตย มีการเพิ่มเติมข้อความอื่นๆ อีกประมาณ 40 ครั้ง ซึ่งแต่ละครั้งหมายถึงการมีการนัดพิพากษะระหว่างกษัตริย์กับชุนนางที่สามารถถกกลกโตโดยสันติ กตัญญูได้ร่วม **มหาบัตรแมคนา คาร์ดา** เป็นจุดเปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์การเมือง การปกครองของอังกฤษที่สำคัญในยุคกลาง

พระเจ้าเอนริเกที่ 3 (Henry III, ค.ศ. 1216-1272)² ในสมัยนี้อังกฤษมีเรื่องพัวพันกับสังคมในต่างประเทศและมีปัญหาด้านศาสนา พระเจ้าเอนริเกที่ 3 จึงต้องพึงชุนนางอังกฤษเพื่อขอ

¹ Stephenson, PP.432-6.

² Easton, P.721.

เพิ่มภาคใหม่ ทำให้พหุชนนงยื่นข้อเสนอที่เรียกว่า Provision of Oxford, C.S. 1258 กำหนดการทำงานของรัฐบาล อำนาจของข้าราชการในตำแหน่งสำคัญๆ การปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดว่า เชอร์ฟ (sheriff) เป็นตำแหน่งชั้นนำในท้องถิ่นที่จะต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถและเชื่อถือได้ ข้อกำหนดดังๆ เหล่านี้แสดงว่าชูนนงพยายามกุมอำนาจของประเทศ ต่อมา มีความแตกแยกกันระหว่างกลุ่มกษัตริย์และชูนนงพยายามกุมอำนาจของประเทศ พระเจ้าเอ็นรีที่ 3 ถูกจับเป็นเชลย กลุ่มชูนนงนำโดย ไซมอน เดอ มองฟอร์ต (Simon de Monfort, C.S. 1262-1265) มีอำนาจได้ดำเนินการปกครองระบบทบคณาธิปไตย (Oligarchy) มาใช้ปกครองอังกฤษ เรียกประชุมสภาบริหารแผ่นดิน ประกอบด้วย สภากุน弩 (The Lords) และสภานิติบัญญัติ (The Commons) เรียกประชุมสภาสามัญทุกๆ ปีในอังกฤษ ตั้งแต่พระบาทสมเด็จ ชูนนง อัศวิน พ่อค้า และสามัญชน ในครั้งนี้กษัตริย์ยอมรับว่าสภามีส่วนร่วมในการปกครองอังกฤษ โดยเฉพาะเรื่องการเก็บภาษีอากร ชนชั้นด่างๆ ของอังกฤษมีสิทธิในการปกครองมากขึ้น ซึ่งนับว่าเป็นอิทธิพลที่ทำให้อังกฤษออกจากระบบฟิวเดลล์

สมัยพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 3 และสังคมร้อยปี

ในสมัยนี้มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้น คือ สหภาพร้อยปี (The Hundred Years' War, C.S. 1337-1453) ระหว่างอังกฤษกับฝรั่งเศส กินระยะเวลาประมาณ 100 ปี มีสาเหตุสำคัญสืบเนื่องกันมากหลายประการ

1. การที่อังกฤษตั้งแต่สมัยราชวงศ์เพลินทากาเจนเน็ต มีที่ดินจำนวนมากอยู่ในดินแดนฝรั่งเศส ทำให้กษัตริย์ฝรั่งเศสต้องการได้ที่ดินเหล่านี้คืน

2. กษัตริย์อังกฤษ คือ พระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 3 (Edward II, C.S. 1327-1377) เรียกร้องสิทธิในราชบัลลังก์ฝรั่งเศส โดยการอ้างสิทธิทางพระราชนิร叵ด

3. อังกฤษไม่พอใจฝรั่งเศสหลายเรื่อง เช่น ฝรั่งเศสให้การช่วยเหลือสก็อตแลนด์ ทำให้สหภาพกับอังกฤษ และฝรั่งเศสได้ขวางการค้าขนสัตว์และเหล้ารุ่นระหว่างอังกฤษกับแฟลนเดอร์

สหภาพร้อยปีกินระยะเวลานานมาก มีการรบครั้งสำคัญหลายครั้ง เช่น อังกฤษชนะฝรั่งเศสในการรบที่เมืองครีซี (Crecy)¹ C.S. 1346 และที่เมืองปัวติเย (Poitiers)² C.S. 1356 และ

¹ Stephenson, P.448.

² Stephenson, PP.455-6.

ที่เมืองอ็องกฤษ (Agincourt) ค.ศ. 1415 อังกฤษได้เมืองท่าคาลais (Calais) จากฝรั่งเศส การรบชนะของวีรชนฝรั่งเศส คือ 约翰 อดอฟ อาร์ค (Joan of Arc) ที่ขับไล่กองทัพอังกฤษออกจากเมืองคาลais ได้ใน ค.ศ. 1429 แต่ต่อมาศาลมติของฝรั่งเศสกล่าวหาว่า เธอเป็นแม่มด เธอถูกเผาทั้งเป็นที่เมืองรู昂 (Rouen) ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1431. ในสังคมร้อยปี มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นในยุโรป คือการเกิดโรคระบาดกาฬโรค (Black Death)¹ ระหว่าง ค.ศ. 1347-1349 กาฬโรคระบาดได้เริ่มขึ้นเป็นครั้งแรกที่อิตาลี ใน ค.ศ. 1347 เพื่อโรคนี้ได้แพร่มาจากตะวันออกและบริเวณคาบสมุทรไครเมีย แล้วกระจายอย่างรวดเร็วไปยังยุโรปตะวันตก ได้แก่ เยอรมัน ฝรั่งเศส สเปน และอังกฤษ ประชาชนล้มตายเป็นจำนวนมากถึงแท่ 1 ใน 8 จนถึง 1 ใน 3 ของประชากรยุโรปทั้งหมด มีผลทำให้เกิดการขาดแคลนแรงงาน การทำไร่ทำนาหยุดชะงัก ชาวไร่ชาวนาเริ่มต่อรองราคากาชาดกัน เจ้าของที่ดิน ทางดิตติคที่ดินที่เรียกว่าอิสระ และชาวชนบท พยายามหางานทำในเมืองใหญ่จำนวนมาก มีผลทำให้ระบบพืชผักเสื่อมสลายไปจากยุโรป

สังคมร้อยปีสิ้นสุดใน ค.ศ. 1453 กองทัพอังกฤษถอนตัวออกจากประเทศฝรั่งเศส อังกฤษเหลือแต่เมืองท่าคาลais (Calais) เพียงเมืองเดียวในดินแดนฝรั่งเศส

ผลสำคัญของสังคมร้อยปี คือ กระตุ้นให้ชาวอังกฤษเกิดความรู้สึกชาติ ภูมิใจในชาติ และมีความรู้สึกชาตินิยมมากขึ้น โดยเฉพาะการรบชนะที่เมืองเครชและอ็องกฤษ ต่อมาเมื่อ อังกฤษต้องเสียเมืองต่างๆ ในดินแดนฝรั่งเศส ทำให้กษัตริย์อังกฤษหันมาสนใจการพัฒนาภายในประเทศให้เจริญยิ่งขึ้น มากกว่าที่จะไปสนใจเรื่องราบบนาภาคที่น้ำเงิน

สังคมตอกกุหลาบ

หลังจากสังคมร้อยปีติดต่อ 2 ปี อังกฤษต้องประสบภัยธรรมชาติอย่างรุนแรงที่สุดในประวัติศาสตร์ เมืองท่าคาลais ถูกกองทัพอังกฤษเผา夷 ทำให้เกิดสังคมตอกกุหลาบ (War of the Roses, ค.ศ. 1456-1485) เมื่อจากการแบ่งราชบัลลังก์ระหว่างราชวงศ์约瑟夫 (House of York) ซึ่งใช้สีขาวเป็นสัญลักษณ์ กับราชวงศ์แลงคาสเตอร์ (House of Lancaster) ซึ่งใช้สีแดงเป็นสัญลักษณ์ สังคมตอกกุหลาบไปอีกนานถึง 30 ปี ที่ขุนนางทั้งสองครอบครัว นำกองทัพของตนเข้าต่อสู้กัน สังคมครั้งนี้ไม่ได้กระทบการเมืองต่อการดำเนินชีวิตของชาว

¹ Stephenson, P.457.

อังกฤษโดยทั่วไปมากนักราชบัลลังก์อังกฤษสันเปลี่ยนผู้ซึ่นครองราชย์กันในระหว่างสองคราภุลปอยๆ โดยรัฐสมกักษ์ตอกย้ำให้อิทธิพลของฝ่ายชน tộcลงมา พระเจ้าริชาร์ดที่ 3 นับเป็นกษัตริย์องค์สุดท้ายของราชวงศ์约์คที่ขึ้นครองอังกฤษและทรงถูกฆ่าตายจากการรบที่ทุ่งบอสเวอร์ฟ (Bosworth Field) ภายใต้การนำของกองทัพเจ้าชายเยนรี ทิวตอร์ (Henry Tudor) ซึ่งต่อมาขึ้นครองราชย์มีพระนามว่า พระเจ้าเยนรีที่ 7 (Henry VII, ค.ศ. 1485-1509) ราชบัลลังก์อังกฤษมั่นคงขึ้น มีการประสานเรื่องรัฐบาลระหว่างคราภุลและคาดเดอร์กับคราภุล约์คเข้าด้วยกัน โดยการอภิเษกสมรสระหว่างพระเจ้าเยนรีที่ 7 กับเจ้าหญิงอลิซาเบธแห่ง约์ค (Elizabeth of York) พระเจ้าเยนรีที่ 7 ทรงจัดระบบการปกครองใหม่ ลดอำนาจและสิทธิของทูนนาง ส่งเสริมระบบข้าราชการและทำให้สถาบันกษัตริย์เป็นที่รวมน้ำใจและศักยภาพกิจของชาติ ส่วนทางด้านศาสนา มีการตัดขาดจากสถาบันของสันตะปาปา โดยเด็ดขาดในสมัยพระเจ้าเยนรีที่ 8 (Henry VIII, ค.ศ. 1509-1547) เมื่ออังกฤษปฏิรูปศาสนา จัดตั้งศาสนาแองกฤษกัน (Anglican Church) และออกจากราชศาสนา ไม่มีคาಥอลิกที่โรม ทำให้อังกฤษเป็นรัฐอิสปไตยอย่างนั้นจริง

สุธรรมดอกุหลาเป็นผลให้อังกฤษสามารถดึงอำนาจเข้าสู่ส่วนกลางได้ พระเจ้าเยนรีที่ 7 นอกจากเป็นแม่ทัพที่สามารถแล้ว ยังเป็นผู้ปกคลองที่เข้มแข็งด้วย พระองค์ปราการว่าทูนนางไม่มีสิทธิ์ดำเนินคดีอีกด้อไปการตัดสินคดีขึ้นอยู่กับอำนาจของรัฐบาลกลางที่มีความสูงขึ้นพิจารณาคดีต่างๆ ในขณะเดียวกันกษัตริย์มีอำนาจที่จะออกกฎหมายและประกาศใช้โดยไม่ต้องคำนึงถึงเจ้าริดประเพณีเก่าๆ พระเจ้าเยนรีที่ 7 ทรงเข้าไปมีอำนาจในการบริหารราชการท้องถิ่นทั้งหมดที่เคยตกอยู่ในอำนาจของพวากุหนางโดยได้รับการสนับสนุนจากชาวอังกฤษโดยทั่วไป นับได้ว่าเป็นการสถาปนาราชบราชาอิสปไตยุคใหม่ในอังกฤษให้เข้มแข็งขึ้น เป็นการพัฒนาขึ้นเสียงของกษัตริย์และทำให้ชาวอังกฤษเกิดความรักชาติมากยิ่งขึ้น

กิจกรรมการเรียนที่ 4

- ให้นักศึกษาวิเคราะห์ภาพแผนที่ประจำอังกฤษในคริสต์ศตวรรษที่ 18 พร้อมทั้งบอกรหัสที่ใช้ของแครวันสำเภาฯ ในสมัยนี้
- ให้นักศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเรื่องการพัฒนาการรัฐประหารชาติในตินแคนอังกฤษ ระบบกลั่นดิรี และระบบสภากาที่ดำเนินงานบริหารประเทศ รวมกันว่ามีผลต่อการเมืองอย่างไร
- ให้นักศึกษาอธิบายสาเหตุและผลของการรัฐประหารชาติในเวลาร่วมๆ (The Hundred Year's War ค.ศ. 1337-1453) ว่ามีผลต่ออังกฤษอย่างไร

ภาพแผนที่สังคಹา 100 ปี ค.ศ. 1337-1453

5. การพัฒนาการรัฐประชานาดีในศตวรรษสเปน¹

ในศตวรรษที่ 5 เป็นระยะเวลาที่อิมัยชนเยอรมัน เฟราลิกอธ์ที่เคยมีอำนาจในการสมุทร อิตาลีและแคร์วันกอล ได้เข้ามาอยู่ในควบคุมสมุทรไอบีเรีย จัดตั้งอาณาจักรวิสิโกธ

ปัจจุบันคือสเปนและโปรตุเกสอาณาจักรวิสิโกธมีอำนาจอยู่ระหว่าง ค.ศ. 466-711 ในศตวรรษที่ 6 พากวิสิโกธต้องเสียแคร์วันอควิแตนให้แก่พากแฟรงค์ พากวิสิโกธนับถือศาสนาคริสต์แบบเอเรียน (Arianism) ซึ่งเกิดเป็นศัตรูกับโรม ผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์และมีความรุนแรงภายใต้อาณาจักร ต่อมาพากวิสิโกธนับถือศาสนาคริสต์แบบคาಥอลิกและมีการสร้างมหาวิหารแห่งโทเลโด (Toledo) เพื่อเฉลิมฉลองเหตุการณ์นี้ด้วย

ในศตวรรษที่ 7 มีพัฒนาการ การผสมกลมกลืนระหว่างพากวิสิโกธกับคนพื้นเมืองเดิม ในสเปน มีการยกฐานะจากคลีตินเป็นภาระของราชสำนัก อาณาจักรวิสิโกธเริ่มมีความเป็นปึกแผ่นภายใต้

ในศตวรรษที่ 8 ประมาณ ค.ศ. 711 พากอาหรับหรือพากชา率为เข้าบ้านถือศาสนาอิสลาม จากแม่พริกากาคเนื่องด้วยข้อด้อยของระบบบริการที่ขาดหายใจไม่ถูกต้องที่ควบคุมโดยพากวิสิโกธ กำลังทำสิ่งแวดล้อมกับพากแฟรงค์และพากนาสก์ ซึ่งเปิดโอกาสให้พากมุสลิมเข้ายึดครองเมืองใหญ่ เช่น เมืองเซวิลล์ (Seville) คอร์โดวา (Cordova) และโทเลโด (Toledo) โดยปราศจากการต่อต้านจาก ชนทางสเปน พากมุสลิมที่แต่งงานกับชาวพื้นเมืองสเปนเรียกว่าพากมัวร์ (Moors) ได้มีอำนาจอยู่ในสเปนประมาณ 4-500 ปี สเปนกลายเป็นศูนย์กลางความเจริญของพากมุสลิมในยุโรปตะวันตก โดยมีเมืองคอร์โดวาเป็นศูนย์กลางของศิลปะวิทยาการอิสลาม มีสถาบันการศึกษา ห้องสมุด ศิลปวัฒนธรรมอิสลาม สเปนอยู่ได้อำนัจของพากอาหรับและกลายเป็นศัตรูสำคัญของอาณาจักร แฟรงค์ ตั้งแต่สมัยพระเจ้า查尔斯 มาก็เตลล์ จนสมัย查尔斯เลโอนมาญุที่ไม่อาจปราบพากมัวร์ได้ย่าง ราบคาบ

สเปนภายใต้การยึดครองของพากมัวร์ไม่ได้มีบทบาทสำคัญต่อการเมืองยุโรปมากนัก จนกระทั่งศตวรรษที่ 12 ในระหว่าง ค.ศ. 1137-1179 พากคริสต์ที่ยังได้รวมตัวกันในศตวรรษที่ 13-14 พากคริสต์ที่ยังสามารถช่วงชิงดินแดนต่างๆ ในควบคุมมาได้เกิดเป็นรัฐเด็กๆ จำนวนมาก ได้แก่ คาสติล (Castile) เลออน (Leon) อารากอน (Aragon) คอร์โดวา (Cordova) และกรานาดา

¹ Stephenson, P.459.

(Granada) เป็นดัน โดยเฉพาะใน ค.ศ. 1469 มีการรวมสเปนเป็นชาติเดียวกัน โดยการอภิเษกสมรสระหว่างเจ้าชายเฟอร์ดินานด์แห่งอารากอน (Ferdinand of Aragon, ค.ศ. 1479-1516) กับเจ้าหญิงอิสซาเบลลาแห่งคาสติล-เลออน (Isabella of Castile and Leon, 1474-1504) สเปนเริ่มมีบทบาทสำคัญมากขึ้นในการการเมือง โดยเฉพาะการแสวงหาอาณานิคมในทวีปใหม่ ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจเกิดจากการได้ แร่ทองคำและเงินจากพวกพื้นเมืองอินเดียนแต่งใน ศตวรรษที่ 15 และการค้าทางอากาศจากแอฟริกา นอกจากนี้ สเปนสถาปนาตนเองเป็นผู้พิทักษ์ศาสนาคริสต์ให้พ้นภัยจากพวกนักศาสนา เช่น อิสลาม ข้า และพวกนักเรียนของคริสต์เอง มีการจัดตั้งระบบตรวจสอบความเชื่อและครัวเรือนในศาสนา เรียกว่า อินควิซิชัน (Inquisition) ต่อมาเมื่อพระเจ้าcharlesที่ 1 (Charles I) เป็นกษัตริย์สเปนร่วมกับพระมารดาคือพระนางอิสซาเบลลา ใน ค.ศ. 1516 และในเวลาต่อมาได้ถูกรับเลือกให้เป็นจักรพรรดิแห่งจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ มีพระนามว่าพระเจ้าcharlesที่ 5 (Charles V) ได้ครอบครองดินแดนส่วนใหญ่ของยุโรปจำนวนมาก เช่น สเปน เนเธอร์แลนด์ ออสเตรีย โบธีเนีย และดินแดนของราชวงศ์เยปส์เบิร์ก ทำให้สเปนเป็นชาติมหาอำนาจที่อยู่ใหญ่ที่สุดในศตวรรษที่ 16

กิจกรรมการเรียนที่ 5

ให้นักศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทและผลงานของพระนางอิสซาเบลลา และพระเจ้าเฟอร์ดินานด์ในการสร้างรัฐประชานาติสเปน

สรุป

พัฒนาการรัฐประชานาติในศตวรรษที่ 9-15 การลดอำนาจทูนนางห้องถันตามระบบพิวตี้ล และในขณะเดียวกันเป็นการเพิ่มอำนาจจากชัตติริย์ส่วนกลางในสมัยเริ่มดันยุคใหม่ ประมาณ ศตวรรษที่ 15 ประเทศที่พัฒนาเป็นรัฐประชานาตติได้สำเร็จ ได้แก่ ฝรั่งเศส อังกฤษ และ สเปน (ซึ่งจะศึกษาในบทที่ 9 ต่อไปวัฒนาการของระบบราชอาณาจักรไทย) ส่วนเยอรมัน อิตาลี ยังเป็นดินแดนที่ขุนนางห้องถัน พระบานาห์หลวง ศาสนาจักร และ พระสันตะปาปา มีบทบาทและอิทธิพลอย่างมาก จนไม่สามารถรวมชาติได้สำเร็จในระยะดันยุคใหม่ แต่การรวมชาติได้สำเร็จเป็นประเทศเยอรมัน อิตาลี ในกลางศตวรรษที่ 19

การประเมินผลท้ายบทที่ 8

1. จงอธิบายความหมาย (Meaning) และความสำคัญ (Significant) ของคำต่อไปนี้มาให้เข้าใจ
  - 1.1 Huge Capet
  - 1.2 Joan of Arc
  - 1.3 Holy Roman Empire of The German Nation
  - 1.4 Theocratic Monarchy
  - 1.5 Gerbert of Aurillac
  - 1.6 Danegeld
  - 1.7 Domesday Book
  - 1.8 Simon De Montfort
  - 1.9 Moors
  - 1.10 Ferdinand and Isabella
2. จงกล่าวถึงการลดบทบาทและอิทธิพลของชุนนางท้องถิ่น ในขณะเดียวกัน มีการเพิ่มอำนาจจากชาติรัฐส่วนกลางในดินแดน ฝรั่งเศส หรืออังกฤษ หรือสเปน ในตอนปลายยุคกลางและตอนต้นยุคใหม่ ท่านเลือกอธิบายมา เพียงประเทศเดียว
3. จงอธิบายความหมายของคำว่า รัฐประชานาชาติ (Nation State) และการพัฒนา การของการเกิดรัฐประชานาชาติในดินแดนฝรั่งเศสหรืออังกฤษเพียง ประเทศเดียว
4. จงวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้การรวมชาติเยอรมัน หรืออิตาลีไปประสมผลสำเร็จ ตั้งเช่นกับสูญประเทศญี่ปุ่นตะวันตกในตอนต้นยุคใหม่